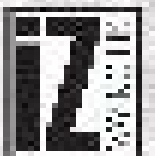
Rasim Özdenören

ansızın yola çıkmak

Ansızın Yola Çıkmak

Rasim Özdenören

öyküler

İz Yayıncılık

İZ YAYINCILIK: 312
Bütün eserleri dizisi: 26
Çatalçeşme Sokağı No: 27/2 Cağaloğlu 34110 İstanbul
telefon: (212) 5207210
faks: (212) 5115791
www.iz.com.tr
e-posta: bilgi@iz.com.tr
kapak: Medine Efe

RASİM ÖZDENÖREN; 1940'ta Maraş'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Maraş, Malatya, Tunceli gibi Güney ve Doğu şehirlerinde tamamladı. İ.Ü. Hukuk Fakültesi'ni ve İ.Ü. Gazetecilik Enstitüsü'nü bitirdi. Devlet Planlama Teşkilâtı'nda uzman olarak çalıştı. Bir ara araştırma amacıyla ABD'nin çeşitli eyaletlerinde, 1970-1971'de iki yıl kadar kaldı. 1975 yılında Kültür Bakanlığı Bakanlık Müşavirliği görevine geldi. Aynı bakanlıkta bir yıl da müfettişlik yaptı. 1978'de istifa ederek ayrıldığı devlet memurluğuna bir süre sonra tekrar döndü.

Yazarın eserleri şunlardır: Hastalar ve Işıklar (hikâyeler, 1. bs. 1967; 5. bs. 2008), Gül Yetiştiren Adam (roman, 1. bs. 1979; 14. bs. 2008), Çözülme (hikâyeler, 1. bs. 1973; 5. bs. 2008), Çok Sesli Bir Ölüm (hikâyeler, 1. bs. 1974; 4. bs. 2008), Çarpılmışlar (hikâyeler, 1. bs. 1977; 4. bs. 2008), Eşikte Duran İnsan (denemeler, 1. bs. 2000; 2. bs. 2001), Denize Açılan Kapı (hikâyeler; Yazarlar Birliği'nin 1984 'hikâye' alanında 'yılın hikâyecisi' ödülü, 1. bs. 1983; 5. bs. 2008), İki Dünya (denemeler, Türkiye Millî Kültür Vakfı fikir dalında 1978 jüri özel ödülü, 1. bs. 1977; 3. bs. 2008), Yaşadığımız Günler (denemeler, 1. bs. 1985; 6. bs. 2008), Ruhun Malzemeleri (denemeler, 1. bs. 1986; 4. bs. 2008), Yeniden İnanmak (denemeler, 1. bs. 1987; 4. bs. 2008), Müslümanca Düşünme Üzerine Denemeler (denemeler, 1. bs. 1985; 15. bs. 2008), Müslümanca Yaşamak (denemeler, 1. bs. 1988; 8. bs. 2005), Kafa Karıştıran Kelimeler (denemeler, 1. bs. 1987; 6. bs. 2006), Yumurtayı Hangi Ucundan Kırmalı (denemeler, 1. bs. 1987; 5. bs. 2008), Red Yazıları (denemeler, 1. bs. 1988; 3. bs. 2008), Yeni Dünya Düzeninin Sefaleti (denemeler, 1. bs. 1996; 3. bs. 2008), Ben ve Hayat ve Ölüm (denemeler, 1. bs. 1997; 3. bs. 2008), Acemi Yolcu (denemeler, 1997, 2. bs. 2008), İpin Ucu (denemeler, 1997, 2. bs. 2008) Çapraz İlişkiler (denemeler, 1. bs. 1987; 4. bs. 2008), Kent İlişkileri (denemeler, 1998, 2. bs. 2008), Yüzler (denemeler, 1. bs. 1999; 2. bs. 2001), Köpekçe Düşünceler (denemeler, 1. bs. 1999; 2. bs. 2002), Kuyu (hikâye, 1. bs. 1999; 4. bs. 2008), Hışırtı (hikâyeler, 1. bs. 2000; 3. bs. 2008), Ansızın Yola Çıkmak (hikâyeler, 2000; 4. bs. 2008), Aşkın Diyalektiği (denemeler, 1. bs. 2002, 4. bs. 2008) Toz (öyküler, 1.bs. 2002, 4.bs. 2008) Yazı İmge ve Gerçeklik (denemeler, 2002; 2.bs. 2006), Düşünsel Duruş (denemeler, 2004, 2.bs. 2006). Çok Sesli Bir Ölüm ve Çözülme adlı hikâyeleri ayrıca TV filmi yapılmış, bunlardan ilki, Uluslararası Prag TV Filmleri Yarışmasında jüri özel ödülünü almıştır.

“Kendisine fena amel süslü gösterilip onu güzel gören, hidayete mazhar olan kimse gibi midir? Allah dilediğini şaşırtır, dilediğini de doğru yola sevk eder (...)/Allah O’dur ki, rüzgârları gönderip kendileri ile bulutları kaldırır. Derken o bulutu ölü toprağa sevk edip onunla ölümünden sonra yeri diriltiriz. İşte ölülerin dirilmesi böyledir./Allah geceyi gündüze, gündüzü de geceye sokar. Güneşi ve ayı musahhar kıldı. Her biri belli bir vakit için yürürler.” (Kur’an/Fâtır: 8-9, 13)[1]

Bir Kapının Önünde

Gecenin karanlığı aralanıyor ağır ağır: her şey bir önceki gün gibiydi, bir önceki sabah gibi-

(Daha önceki gün

ve

daha önceki gün -ler gibiydi-

Işık

-bu saatlerde ışık değil loşluk olurdu

gene öyleydi.

Ve

birileri gene paldır küldür geçip gidiyordu sokaktan. Kabaraları parke taşlarını döverek..

Alıştığı sesler.)

Duvarlara bakındı: elbisesini duvardaki çiviye asmıştı. Korkak, sinsi bir karanlık duvarın pürüzlerine, pürtüklerine müzmin bir hastalık gibi bulaşmış kalmıştı.

(Badanaya hep çivit katarlardı: boyası çıksın ve mavi renk içaçıcı olur: ama bu saatlerde o renk asla ayrımsanmazdı. Tavana floresan lambası takmışlardı: sarfiyatı az olurmuş.)

Hep aynıydı.

Hiçbir şey değişmemişti.

Olağanüstü hiçbir şey yoktu açıkçası.

Gece eve gizlice gelmiş, ses çıkartmamaya özen göstererek su tenekesini mutfağın taşlığına taşımıştı. İçi ürpererek baktı su tenekesine. Soğuk su. Ocağı yaksa tüpün harıltısına anası uyanabilirdi. Oysa kimseyi uyandırmak istemiyordu. Gecenin bu saatinde yıkandığı bilinsin istemiyordu. Gene de,

bütün dikkatine rağmen, su tenekesi tangırdıyordu. Anası uyanacak, yıkandığını fark edecek diye kaygılanıyordu. Soğuk suyu başından, omuzlarından aşağı dökerken tüyleri diken diken oldu.

Neyse, kimse ayrımsamamıştı yıkandığını. Belki ayrımsamıştı da, yüzlememişlerdi. İlle de babası: onu bu saatte yıkanırken görse olmadık şeylerden kuşkulanırdı. Kapının arkasında bir havlu vardı. Alelacele kurulandı, kurulandı bile denmez, öylece giyindi. Kapıdan süzülüp odasına geçti. Tam o sırada babasının ayakyoluna gitmek için dışarı çıktığını işitti. Ayakyolu avludaydı. Kimizaman ayazlıkta anasıyla babasının konuştuklarını işitirdi. Babasının eşref saatleriydi o zamanlar: çünkü genellikle susan bir adamdı babası, bu yüzden ters, huysuz biri olarak görülürdü, oysa kendine özgü bir ölçülülüktü bu, yeter ki damarına basılmasın. Gene de ürkerdi babasından, çekinirdi.

Ezan okunuyordu.

(Acaba ezan sesine mi uyanmıştı yoksa uyandıktan sonra mı işitmeye başlamıştı?)

Mutfaktan tüpün harıltısını işitti.

(Anası da uyanmış.

Her sabah yoksa bu saatte mi uyanırdı?

Şimdiye değin nasıl olmuştu da üstünde durmamıştı bunun?

Cami evlerine uzaktı.

Gitmeye kalksa belki yetişemeyecekti.

Ezan sesi kesilmişti.)

Yer yatağından kalktı. Ortalık ağarmamıştı daha. Mutfağa geçti. Anası tüpün üstündeki tencereyi karıştırıyordu.

“Erkencisin bugün?..”

(Ne demeliydi acaba?

Düşünemedi.

Taşların ıslaklığı kurumamıştı daha.

İlk bakışta takıldı gözüne.

Anası da ayrımsamıştır bunu. Rezalet.)

“Öyle.” dedi.

“Ben de ortalığı toparlayım öyleyse.”

“Yok, yok” dedi yersiz bir telaşla “belki gene uyurum.”

Anası şaşkın şaşkın baktı:

“Sende bir hal var.”

Bir şeyler homurdandı, ama ne dediğini kendisi bile anlamadı. Su doldurmak için ibriği aldı, ama doluydu ibrik: şimdi doldurulmuş, belli. Oracıkta aldı abdestini. Odaya döndü.

(Pijamasını çıkartıp elbisesini giyse miydi? Ama böylesi daha rahattı. “Nefs dikkati kendi üzerine çekmemeli.”)

Seccadeyi serdi, namaza durdu.

Namazı ve duaları bitirince yerinden kalkmadı. Gözlerini yumdu.

(Yumdu gözlerini):

Yüreği çarpıntılar içindeydi kapalı bir gölün sabah rüzgârlarıyla başlayan sinirli çırpıntıları akıp gidiyordu kararmış bir gecede ya da karartılmış gündüzlerde, ıslak eski karanlık binaların koridorlarında yürüyüp duruyordu.. saydam geceliğine gizlenmiş o kadını görüyordu: koridorun su sızan bir duvarına sinmiş, orada kendisinden yardım bekliyor, fakat kendisi nasılsa beklenen yardıma bir türlü cevap veremiyordu. Kadınsa birinin metresiydi. Hiç olmazsa öyle olması gerektiğini düşünüyordu. Ama niçin? Niçin? Niçin? Niçin?

Kendisine emredilen yüzü anımsamaya çalıştı şiddetle, fakat ne tuhaf, bir türlü anımsayamıyordu, bir, o soluk mavi şalvarıyla üzerinden uçacakmış gibi duran tiril tiril pardösü geliyordu gözünün önüne.. ama önemli olan yüzdü, onuysa bir türlü biçimlendiremiyordu. “Sen bilirsin” dedi yakararak.

Gözlerinin aralanmış olduğunu sezinledi, biçimlenmemiş bir karartıya bakıyordu.

Birazdan babası seslenecek, dükkâna gitmesi için evdirecekti. Ambardan mal çıkartması gerekiyordu bugün. Şurda burda alışıkları kalmıştı, onlara koşuşturacaktı. Sıkılıyordu bu işlerden. Elinde olsa bütün alacaklarını bağışlayabilirdi. Elinde olsa?.. Elinde olan ne vardı ki? Yıllar önce satın aldıkları bağ da şimdi ortaya çıkan bir tapu sorunu yüzünden nizalıydı. Bugün yarın onun mahkemesi de başlayacaktı. Kardeşleri adam olsa da bu işlerin bir bölümünü üstlenselerdi ya.. hayır, hepsi hazıra konmak istiyordu. Babası da onlara güvenemediği için kendisine yükleniyordu. Oysa bu işlerin adamı olmadığını, hiçbir zaman da olamayacağını biliyordu. İyi ama ne işe yarardı kendisi? Neyin adamıydı?

Bademlerin gölgesinde otururken görüyordu kendini.

Lekesiz bir gökyüzü vardı badem ağaçlarının sık yaprakları arasında. Yukarda-

Bir köpek geziniyordu

Serçeler ve kargalar

Üzüm bağları

Rüzgârda sallanan bir korkuluk: tepesinde bir köpeğin kuru kafası, yani bir iskelet ve ne güzel bir dizi inci dişleriyle

Issızlık ki, o kadar olur

Rüzgârın çıkardığı ıslıklar bademleri zeytinleri üzüm tiyeklerini sıvazlıyor

Rüzgâr, bir yılan derisini önünden süpürüyor yeşil boz pul pul ve toprağa uyumlu

Köpeğin nasıl olup da buralara düştüğü sorulmalıdır

Derken

Birdenbire

Orda, tek başına kalmışlığının soğuk, pırıl pırıl bilincinde olmak içine işliyor

Avcısını arayan keklikler

Issız, terkedilmiş dağ yamaçlarının beyaz kireçli taşları üzerinde birinden ötekine sekip duruyorlar

Ve güneş

güneşlerden bir güneş

Bir günü uzatıyor uzatıyor uzatıyor

Öyle ki o gün, orada sonsuza değin DONUP kalıyor DONUYOR

Derken

O kadın bir yerlerden tozların arasından

O yılanın ölü derisinden

Badem yapraklarından hışırtıların köpüklerinden

Çıkıp geliyor karşısına

Öyle özlemişti ki onu çağırmaklar yetmiyordu sevgiler yetmiyordu paylaşmak yetmiyordu bunların da ötesinde her şeyi aşan bir şeyler gerekliydi: ıssızlıklarla ıssızlığın uğultularıyla bir yolculuktan arta kalan son izlerle ölümle ve hayatla bütünleşmek ve paylaşmaktan daha fazla bir şey olan bunların arasında bunlarla birlikte yitip gitmek.. ne kadar çağırsa, ne kadar onun içinde olsa, o ne kadar kendi içinde olsa bu özlemin doymayacağını biliyordu: öyleyse onu çağırmaktan daha fazla bir şey olan bir iç açışıyla kucaklamalıydı. İşte, karşısındaydı şimdi. Bir sanrı gibiydi. Çok iyi tanıdığı fakat hiç görmediği bir sevgili..

Sonra

ateş

çarpıntı

içbayıltan krizler

başdönmesi

helezonlar

ve dehlizlerde onun saydam giysileri içindeki duruşu

karışıklık.

Kendi içinde duruyorken nerde yakalayabilirdi onu?

Ve nasıl?

Dolaştığı bütün kirli sokaklar

parkeler taşların arasına sızmış çirkefler

tek gecelik sevgiler

bir yazlık sevgiler

panjurlar panjurlara vurmuş güneşler

bütün bunlar duruyor gözlerinin önünde

yani onun düşsel ama katı sevgisi.

Adını koyamadığı karışıklık.

Buydu.

Bu kapıdan girecekti.

Sıcak, patlamaya hazır, kabarmış sevgi.

Şeytanın meleğin ve benliğin baş döndürücü dengesinde

gerçeğin ve gerçekdışının merkezinde

bir remz gibi duruyor. Karşısında.

Çıplak.

(Yollara düşüyor böylece. Bulamamanın umutsuzluğu büyüdükçe araması çoğalarak..)

(Ah, Tanrım, ben ne yapıyorum? Aklım nerelere gidiyor?)

(Ev. O. Onun çıplaklığı. Düşte yitirileni gerçekte bulabilmek için çıkılan bir yolculuk: olmazın, onulmazın ardına düşmek yani: onu, onun evini ve çıplaklığını bulmak ve avuçlarında tutmak için. Oralarda bir yerde kendi evi de olacaktır.)

(Evi mi? Ne evi? Pansiyon dense daha doğru. üst katta, yani terasta, ama bina eski yapı olduğu için bağımsız değildi: alt kattaki bir kiracı ile daha alt katta –zeminde- oturan ev sahiplerinin merdivenlerini kullanarak çıkıyordu yukarı. bu yüzden ev sahipleriyle yaptıkları sözleşme gereğince evine kadın olsun, erkek olsun hiçbir biçimde konuk kabul edemiyordu. arka sokaktaydı ev, ana caddeye birkaç yüz metre uzaklıkta, tıkış tıkış bina doluydu oralar. evlerin balkonları mutfakları banyoları yatak odaları nerdeyse birbirinin içindeydi gene de düzenli komşuluk ilişkileri kurulamamıştı. çoğunca birbirlerini bile tanımazlardı. zorunlu karşılaşmalarda sözsüz bir gülümseme selamlaşma yerine geçerdi.

böyleyken

pencereler

açık bir perde

taranan kadın

içiçe aynalar

iççamaşırları

omuzda bir fiyonk

dolmuşlar otobüsler vıcık vıcık bir kalabalık

oydu artık herşey

herkes

heryer

bir köşe

gözgöze gelmek

büyüyen çılgın sessiz bir karasevda

heryerde herkeste onu görmek

unutulmuş bir şeyler buluyor bir yerlerde

ve sesleniyor içinden

sözsüz sessiz kımıltısız

sensin sensin sensin sensin sensin sensin)

SENSİN gözleri yarı açık hâlâ o karartıya bakıyor ve bunu birden algılıyor.

SENSİN SEVGİLİMSİN

(Aklı nerelerdeydi? Gözlerini kapatması gerekiyor. Bunu düşünüyor ve kapatıyor gözlerini.)

“Estağfurullah” dedi fısıltıyla, ancak kendisinin işitebileceği bir sesle. Ve devam etti. Şimdi yeniden o kaçınılmaz yüzü düşlemek istedi. Ama başka yüzler, başka elbiseler, başka kimseler.. zorladı kendini. Boşuna. Acaba başkaları da böyle mi oluyordu? İlk günler böyle mi olurdu? Yoksa kendinin beceriksizliği miydi? Kıpırdamadan kaldı öylece. Dişleri kilitlenmişti.

“Ne yapıyorsun oğlum? Çorban hazır. Babanı bekletme, hadi bakalım..”

Çorba mı? Tuh Allah kahretsin. Birden korktu. Beklemediği bir sesti. Anası. Gözlerini açtı. Öfkeyle baktı. Her şey altüst olmuştu işte. (Bu evde insan rahat edemez ki zaten.) Ayağa kalktı. (Rahat bırakın beni.) Ama konuşmadı. Pijamasını çıkartıp elbisesini giymeye başladı.

“Ne yapıyordun öyle?”

(Sana ne?)

“Hiç” dedi.

“Dedim ya bir tuhaflık var sende diye..”

(Tuhaflık mı? Tuhaf diye...)

“Çıkıyorum ben..”

“Çorbanı içmeden mi?”

Hışımla homurdandı.

“Birkaç kaşık alsaydın bari.”

Cevap bile vermeye gerek duymadan hızla yürüdü, ayakkabılarını yarım yamalak ayaklarına geçirdi, dış kapıyı açıp çıktı, iki adım bile atmadan çektiği kapının, arkasından şiddetle çarpan sesini işitti.

Bilmeden yürüdü. Eğri büğrü sokaklar.. Hava galiba düşündüğünden daha soğuktu. Bunu düşünmüş müydü? Nereye gidiyordu? Anasına niçin kızmıştı? Oysa ne kadar severdi onu. Hayır, ben yapamayacağım, benim işim değil bu. Ben katı yürekliyim. Ah, zalim nefsim. Anam *onun* emaneti değil miydi? Evimin kedisi, köpeği bile *onun* emaneti değil miydi?

Mescidin önünden geçiyordu. Birden ayrımsadı. Pencereden ışık vurmuyordu. Demek dağılmışlar. Mescidin abdest alınacak yerine gitti. İçersi karanlıktı. Musluğun biri açık bırakılmış, incecik bir su şırıltısı orayı bütünüyle dolduruyordu. Kimse yoktu. Abdest alırsam belki geçer, diye düşündü. Musluğun önüne oturdu.

Unutulmuş birçok şey vardı ağlamasını gerektiren.

İnce uzun yalağın çeperleri incecik sık kara bir yosun bağlamıştı. Sular sızıyordu. Dehlizdeki kadın bir yerlere kaçıyordu.

Nice albastılar geçirmişti: uyuyorken değil, uyanıkkendi. Anası sitem etmeden ağlardı. (Ama niçin? –Bilemezdi.)

Ürkek sinik silik bir çocuktu. Aynı zamanda mağrur ve dik başlı ve isyankâr. Cesur ve uysal olması gerektiğini nerden bilebilirdi?

Derken

evden uzaklaşmalar. Kartorospular küçükorospular karasevda.

Aklından çıkmayan bütün bunlar ve yeniden eve dönmeler ve

kimseye bir şeyler söyleyememekler. Karasevda. (Ah, efendim.. efendim.)

Bir örümcek sarkıyor havadan, incecik yapışkan ağının üzerine asılmış.

Bir sinek vızıldıyor.

Örümcekağı. Sinek.

Kaçınılmazsonuç.

Sonra (yani şimdi, şu anda)

minicik bir çocuk olarak başı anasının göğsüne yaslanmış, anası avuçlarıyla başını sıkarken ve hıçkırıklarını tutmaya çalışarak ağlarken görüyor onu. Bu, çok tekrarlanmış bir hayaldir. Anası ne zaman aklına gelse hep böyle düşünür onu. Yıkılmış ve yılgın. Bir yangın sonunda gibi. Yanmış elleriyle saçlarını avuçluyor gibi. Yoğun. Islak. Ateşli.

Gözleri dolu dolu oldu: sebebini bilemiyor.. bir bilebilse, ah, bir bilse. Niçin bu kadar kötüydü tanrım? Kollarını çemredi, ayakkabılarını, sonra çoraplarını çıkardı. Elini suya değdirdi.

Dışarı çıktığında ortalık ağarıyordu, ama güneş daha doğmamıştı. Eve dönme arzusu, içinde birden çılgınca tepindi. Zaten niçin çıkmıştı evden, bilemiyordu. Ama şimdi eve dönmekten utanç duyuyordu. Bencillik. Sert kabuklu, kanca tırnaklı bir böcek kök salmıştı içinin biryerlerinde. Ve pişmanlık. Bir sarkaçtı sanki kendisi. Gidip geliyordu, gelip gidiyordu. Niçin kızmıştı anasına? Anasından utanıyordu. Sokaklardan, sokaklardaki taşlardan utanıyordu. Bir köpekleri olaydı evde ondan da utanacaktı.

İçi kahırla, utançla, eziklikle dolu olarak yürümeye başladı. Taşların üstünde patinaj izleri, koparılmış diller, susma lekeleri, parçalanmış kadın çıplaklıkları, büyüyen ve gelen bir şeyler, bir evin önünde olmak, hançerlenmiş bir gövde ve sarılmış yaralar.. kendini nasıl avutabilirdi? Avutmalı mıydı? Öylece yürüyordu. Dışardan bakan biri, adımlarının nerdeyse önceden yapılmış bir hesaba göre ölçüyle, tartıyla atıldığını düşünebilirdi, öylesine kendinden uzaklaşmış, yitmiş olarak yürüyordu. Kapının önündeydi.

Okaliptüs

Dev okaliptüs ağaçlarının oluşturduğu uzun tüneli geçince dolambaçlı yolları aşarak ulaşılır buraya: ada. Meşe rengi yılanlar, sivrisinekler, insanlara görünmeyen ayılar ve yaban domuzları, başka yerlerde bilinmeyen dört kanatlı kahverengi sinekler, akrepler, yüz türlü kelebekler, ardıç kuşları, yusufçuklar, bütün bunlar da aşılacak ve geride bırakılacaktır.

Adaya ne zaman gelinirse gelinsin, sen daha önce gelmişsin, ordasın. Orası ay'ların kesiştiği bir yerdir. Haşhaş tohumlarından oluşmuş bir kumsaldır. Gecenin ortasında ve güneşin bağrında sen hep ordasın. Seni düşündüğümde gelirsin. Ordasın, hazırsın. O zaman turnalar uçar dünyanın üzerinden, geyik sürüleri.. ormanlar devinir.. ve çam ağaçlarından, kızıl çamlardan meşaleler tutuşur.. dünya kıpırdanır, canlanır. Ama sen, sana dokunabileceğim uzaklığın hep bir kulaç ötesinde kalırsın. Bunu yeniden düşünmeliyim. Bunu sen de düşün bebek.

O dolaşık yolları aşıp geldiğimde kadın bütün çıplaklığıyla (bütün çıplaklığıyla demek gizemlerine bürünmüşlük anlamına gelir) ordaydı, güneşin ortasındaki o haşhaş tohumlarından, incir çekirdeklerinden oluşmuş, ağustos güneşiyle tutuşan kumsalda. Kızıl bir tunç yontu gibi yükselen gövdesinde güneş ışınları kapkara yansılanıyordu. Gövde mi karaydı, yoksa oraya özgü bir kara güneş mi vardı, seçilemiyordu. Gövdenin arkasında güneş karanlığından oluşmuş bir fon duruyordu. Kadının kara saçları fonun karanlığına karışmıştı. Yüzü de karanlıklar içindeydi. Tepesinde tuttuğu kolunun üzerinde belli belirsiz bir dövme izi ayrımsanabiliyordu. Geniş karnı, yumuşak yuvarlaklar halinde dik memeleri verimli, besleyici tarlalar gibi uzayıp duruyordu.

Bense bir bulutun gölgesinde ya da bir yanardağın ağzında bu pürüzsüz gövdeyi seyrediyordum. Ölü sevgiliye ağlamanın ne demeye geldiğini bilenler anlayacaktır yaşadığım karmaşayı. Adanın kıyılarında örenler, yıkık taşlar, süngerimsi granitler.. diz üstü yürüyerek, sürünerek bütün bunları da geçmek gerekiyordu. Denize tutunarak yürümeyi bilmek de. Değilse, bu tohumlardan oluşmuş kumsala ulaşamazdınız. Dizlerinizin, böğürlerinizin, ciğerlerinizin kanamasını göze alacaktınız. Sevgilinin sizi çağıran sesini duymak, o sese ulaşmak istiyorduysanız bütün bunları yapacaktınız, öyle

gerekiyordu. Diz kapaklarım parçalanmıştı, alnımdan kan sızıyordu. Adanın ıssız köşelerinde, taşların aralarında, gökyüzünün çatlak yerlerinde yabanıl bir kuş ötüyordu, kuşun çığlıklarına yılan tıslamaları karışıyordu: oydu bu, onun sesiydi. Sen öt, gürle, diyordum, sesin hiç kesilmesin, seni bulmaya geliyorum. Evrenin her oyuğunda duyuyordum o sesi, beni çağıran sesi: hazırlan sevgilim, orospum, efendim: evrenin feyzi seni bulmamdan sonra gelecek, dölüm seni bulunca bereketlenecek.

Böyleyken

bütün bu güçlükleri arkamda bırakmış olarak

fakat yeni güçlüklerin kelepçesinde, prangasında

bir yanardağın ağzında

o pürüzsüz gövdeyi seyrediyordum:

Gördüğüm düşsel bir yaratıktı, kendi kimliğinin ayrımında değildi, ben de (henüz) onun kimliğini bilmekten uzaktım. Saydam giysisi içinde dalgalanıyor, saydam örtünün arkasında dalgalanan gövde çoğalıyor, ikileşiyor, gövdeler birbirine sarılıp kucaklaşıyordu. Bu görüntünün çekiciliğine karşıkoyamadan kendimi onların arasında buluyor, özgürlüğümün elimden çekilip alındığını duyumsuyordum. Derken gövdelerden biri, yatık şezlonga sere serpe uzanıyor, gevşemiş kaslarını güneşin alnına bırakıyor. İkinci gövde, kendini şezlongun dibine, ötekinin ayaklarının altına uzatıyor: öteki, ayak parmaklarıyla bu gövdenin üstünde, gerdanının yumuşak yerlerinde gezinsin için. Öyle oluyor. Ayak parmakları karşıgövdenin üzerinde geziniyor. Karşıgövde uyarılıyor, kösnül kımıldanışlarla deviniyor, inliyor, üzerinde gezinen ayaklara sarılıyor, o ayakların parmaklarına yüzünü sürüyor, öpüyor, kokluyor. Sevi'nin dipsiz derinliklerine ulaşılıyor. İşte zamanın ve ulamın kaynaşıp bütünleştiği o anda:

Püsküren yanardağların tepesinden, akan lavların içinden *oraya*, o güzelliğin ve çıplaklığın olduğu yere doğru akıyoruz. Ben oraya doğru akıyorum. Başkaları –başka gövdeler, başka eller- oraya doğru akıyor. Kadın, düz, biçimli bacaklarının üstünde yekiniyor, öteki gövde onun ayaklarının dibinde yitiyor: bir başına *o* kalıyor, tülden olmayan saydam giysisi (giysinin içinde mi, yoksa arkasında mı, anlaşılmıyor,

anlaşılmayacak) bir çadır gibi bürüyor onu, çağrılarını evrene o anda salıyor. Lavların arasında belirlenen insan siluetleri haşhaş tohumlarına benzeyen kumsala ağıyor. Bir kişinin, tek kişinin diye bildiğim sevgiliye yöneliyor. Benim sandığım, yalnız bana ait diye düşündüğüm sevgiliye.. o saydam perdeyi parçalayamıyorum, örümcek ağına takılı zavallı bir böcek gibi çırpınıyorum. Özgürlüğüm yok artık, istencimin hiçleştiğini duyumsuyorum. Ayaklarımın, okaliptüs köklerinin bataklıkları kuruta kuruta toprağa dalıp sarılması, derinlere ağması gibi, bastığı yerden güç alsa da, sonunda hiçbir yere basmadığı, bir uzama dayanmadığı belli: boşlukta kendi gücünü tükete tükete çabalıyor, eriyor.

Ah, dünyalık bir gövdeydi bu; kuşkuya, yalana yer verme artık. Üzülüyorsun, doğru. Kemiklerin çatırdıyor ağırlığı olmayan yüklerin altında. Tevillere kaçıyorum, tevillere kaçmaktan üzülüyorum. Ve bir şeyleri karıştırıyorum: şimdi hangimiz ben'iz, sen mi, ben mi? Hangimiz hangimizde yitmişiz? Özgürlüğümü yitirdiğim yalan. Sana hep bir kulaç uzakta kalışım yalan. Sen bir köprünün üstünde koyun sürülerini ötegeçeye sağlıcakla ulaştırırken, büyük çoban önde ve sen arkada kalanları devşirmeye çalışırken, ben o arkada kalanların arasındaydım. Sen, o melek yüzlü kadını görüyordun, onu ben de görüyordum. Boynumdaki çıngırağı çıngırdatarak onların arasında arkalarından koşuyordum, kimizaman kendimi kara, uyuz bir köpek olarak düşünerek. Salyalarımın aktığını duyumsuyordum. Sen gelip yanıma uzanmışsın. Gülümsüyorsun. Ayparçası olarak tanımlanan yüzüne bakmaya doyamıyorum. Sen yanımdayken seni düşünerek sana ulaşmaya çabalıyorum Efendim. Nerdesin?

İçi ve Dışı

Buraya nasıl geldiğini bilmiyordu. Kendi kendine “demek nasipte bu da varmış” diye geçiriyordu. Başka zaman olsa, bilmediği bir yerde her nasılsa mola verildiğinde, bir yolunu bulup birine: “Hemşerim, burası nere oluyor?” diye sorardı. Bu sorunun, muhatabı karşısında taşıdığı saçmalığı bile bile, sormaktan kendini alamazdı. Saçmalık şurdaydı ve bunu her zaman muhatabın bakışlarından çıkartmakta zorlanmamıştı, bakışlarıyla ona derlerdi ki: “Hemşerim madem bilmediğin bir yerdesin, bilmediğin yerde senin ne işin var?” Öyle ya, benim ne işim var burda? Ama öyle değildi işte; o, buradan geçip gidecek bir yolcuydu; böylece, yalnızca nerden geçmekte olduğunu bilmek istiyordu, o kadar. Ama şimdi? Şimdi nerde olduğunu merak etmiyordu. Çünkü nereye gideceğini bilmiyordu. Yola çıktığında, önünü kesen otobüs kâhyasının: “Yolculuk nereye?” sorusuna, “Nereye götürüyorsunuz?” diye sormuş ve asla aklından geçirmediği bu kente doğru yola çıkmıştı. Sonra da ilk mola yerinde o otobüsü bırakmış, orada rasgele duran bir otobüsün muavinine: “Boş yeriniz var mı?” sorusuna “evet” cevabını alınca bu otobüse binmişti. Şimdiyse kaçıncı kez otobüs aktarması yaptığını da, nereye doğru yol aldığını da bilmiyordu. Günlerdir yolu henüz son durak bir kente uğramamış, ordan oraya savrulup durmuştu. Mola yerlerindeki anonslara aldırmıyordu. Belki de, defalarca ünlenen, filanca yere gitmekte olan filanca otobüsün kalkış saatinin geldiği uyarısı kendisi içindi. Ama umurunda değildi. Artık, kendini yola çıkmaya hazır duyumsadığı anda: “Boş yeriniz var mı?” sorusuna birinden olumsuz yanıt alsa, ötekinden kesinlikle “evet” denmesini bekleyebiliyordu. Acelesi yoktu. Çünkü varacağı menzilde ne yapacağını bilmiyordu. Şimdiyse hiç olmazsa: “düşünüyorum” diye kendini avutabiliyordu.

Böylesine birdenbire başlayacağını bilememişti. Kendine bir yol arıyordu. Aradığı yolu bulduğunu sanıyordu. Şimdi kaldığı evde, daha en az altı veya sekiz ay oturabilirdi, buna hakkı vardı, sözleşmeleri bunu sonuçluyordu. Ama ev sahibesi ona bir kez evden çıkmasının iyi olacağını, çünkü taşrada yaşayan kızlarının buraya geleceğini ve bu evde oturacağını dokundurunca üstelememişti. Sırtında yumurta küfesi yoktu. Bir çantaya tıkıştırdığı birkaç parça çamaşır, bir pantolon, bir mont ve birkaç parça kitaptan oluşan kitaplığı.. dünyalık olarak servetinin tümü buydu. Öylece yola çıkmıştı.

Dairenin anahtarını teslim etmek üzere aynı apartmanın bir üst katında oturan ev sahibesine çıktığında, kadın, onun bunca erken ayrılabileceğine inanamamış, bakışları minnet ve şükranla nerdeyse yaşarmıştı. Nerdeyse ondan özür diliyor ve bir acı kahvesini içmesi için onu içtenlikle davet ediyordu. Kadıncığın hatırı kalmasın diye davete icabet etti. Onu, salona değil de, mutfağa almıştı, böylece ona yakınlık göstermiş oluyordu. Bir yandan kahvesini hazırlarken, bir yandan da kızından ve çoktan ölmüş olan kocasından söz açıyordu. Kiraya vermekte olduğu yer, ona rahmetliden kalmıştı. Kiracısı delikanlıdan memnundu. Aslında onun gibisini bir daha bulamayacaktı ve eğer evden çıkartılmakla güç durumda kalacaksa, bir süre kendi dairesini onunla paylaşabilirdi. Aklına geldi ama sormadı: "Daireni benimle paylaşacağına kızınla paylaşsan daha iyi olmaz mıydı?" Son zamanlarda böyle şeyleri yüzlemiyordu. Çünkü her şeyin mümkün olduğunu düşünmeye kendini alıştırmaya çalışıyordu. Her şey mümkündü: kızının kocası olabilir, bu kızın sekiz çocuğu bulunabilir ve her şey..

O sıralarda ben kendim miyim, değil miyim, sorusunu tartışıyordu kafasında. Diyordu ki, ben kendimsem, benim benden ayrılmam, benim benden kaçmam mümkün olmamalı: ama ben kendim değilsem, ben kendimden kaçıp kurtulabilirim. Evden çıkartılma olayı bunu deneme fırsatını verecekti ona. İnsan kendisinin tanrısı olabilir miydi? Böyle bir fikir mümkün müydü? Böyle bir şey mümkünse, büyüklerden birinin değindiği gibi O'nun özdeşi olmak ve ona ayna olmak da mümkün olurdu. Ama bu mümkün müydü? O, hem kendi kendisi olup hem de kendine ayna olabilir miydi? Eğer kendinden kaçabilirse, bunu mümkün kılabilirse, kendine ayna olmayı da başarabilirdi. Öyleyse yola koyulmalıydı.

Ama ev sahibesi bırakmak istemedi onu. Ona öyle geldi ki, bahaneler uyduruyordu. Musluğunun contası çürümüştü, vakti varsa bir bakabilir miydi? Aa, elbette, vakti vardı, çürümüş contayı değiştirdi. Kapının mandalı gevşemişti, sıkıştırabilir miydi? Sözü mü olur, elbette.. böyle böyle oyalanmıştı. Sonunda evden çıkarken, eğer kalacak bir yer bulamazsa gene uğrayabileceğine ilişkin ondan söz aldıktan sonra vedalaştılar. Sokağa çıkıp karşı kaldırıma geçince dönüp pencereye baktı, kadın ordaydı, kendisine el sallıyordu. O da ona el salladı. Ve kadın, pencereden sesini yetiştirme mesafesinde ona: "Dediğimi unutma!" diye bağırdı.

Daha sonra bu olayı aktardığı dostlarından her biri “Ah, aptal! Ah, sersem!” diye serzenişte bulunmuştu ona. Ama o, neyin içinde ve neyin dışında bulunduğunu anlamakla meşguldü ve bunu bir türlü anlayamıyordu.

İşte, o mola yerinde öylesine dolaşıyordu.

Gidip benzin pompalarına bakıyordu.

Hediyelik eşya satan dükkânları yokluyordu.

Galiba kendini buraya getiren otobüs çekip gitmişti.

Yanında, tayyörünü omzuna atmış bir kadın siluetinin belirdiğini duyumsadı.

“Afedersiniz, neredeyiz?”

Bir gün bu sorunun kendisine de yöneltilebileceği aklına bile gelmemişti. Tuhafça gülümsedi.

“Bilmiyorum.” Dedi.

Ama öylesine inandırıcıydı ki sesinin tonu, onun nerede bulunduğunu bilmediğine bunu işiten yabancı biri bile yemin edebilirdi.

“Hay, Allah” dedi kadın “ben de yalnız kendimi aptal sanırdım.”

Bunu söyler söylemez de pot kırdığını anladı ve dudağının kenarında tutuklanmış bir bıçak çiziğiyle:

“Afedersiniz” diyebildi. Bu da aslında pot üstüne pottu: seni aptal yerine koyduğumu ayrımsadım demek istiyordu.

Ama kadın, onun başka bir şey söylemesine fırsat vermeden ve kendisini kesin biçimde düzeltip onarmak için:

“Alış veriş mi yapacaktınız burda?” dedi ve sürdürdü: “Böyle yerlerde” dedi “ne bileyim, ben hep aldatılıyormuşum duygusuna kapılırım.”

“Hayır, zaten benim de alış verişe niyetim yoktu. Öylesine bakınıyordum.”

Birlikte yürümeye başladılar. Kafeteryaya girdiler. İçersi temizdi, tenhaydı, her yana garip bir duruluk yerleşmişti. Garson kıza kahvelerini söylediler. Kadın, kahvelerini içerlerken kısaca serüvenini anlattı. Birkaç yüz metre uzakta, otomobillerinin tekeri patlamıştı. Kocası onu onarmaya durmuş, kendisi de, ondan ayrılıp buraya gelmişti. Sıra kendi serüvenine gelince, o, anlatacak bir şey bulamamıştı:

“Benim ne yaptığımı doğrusu bilmiyorum. Şimdi kendimin içinde mi bulunuyorum, yoksa dışında mıyım, diye düşünüyorum” dedi.

Kadın, bir deliye çattığını hemen ayrımsadı ama çatmıştı bir kez:

“Nasıl yani?” diye sordu. Bu sorusuyla da başına sardığı derdi içinden çıkılmaz hale getirdiğini biliyordu. O ise, sanki bunları anlatacak birini bekliyormuş ve son beklediği insan da bu kadınmış gibi davranarak:

“İnsan kendi kendinin aynası olabilir mi, diye düşünüyorum. Eğer bu mümkünse, insan kendi kendinin dışına çıkma imkânına sahip demektir. Ben şimdi bunu deniyorum. Kendi kendimden kaçıp kaçamayacağımı denemek istiyorum. Bunun için geziyorum.”

“Gezerek mi anlaşılacak bu?”

“Böyle söylediğine göre, senin başka bir bildiğin olmalı.” Dedi.

“Yoo, hayır” diye itiraz etti kadın “bir bildiğim yok, yalnızca sormuş bulundum.”

“Benim bilebildiğim tek şey aramaktır, nerede arayacağımı bilmiyorum, ama aramadan durmanın saçma olacağını düşünüyorum, sonunda bir avuntuyla oyalanmış bile olsam..”

Her şey yoksa bir düşten mi ibaretti?

Kiminle gevezelik etmişti?

Allah’ım nerdeydi o şimdi?

Hiç bir yerde bulunmadığını söylemek mümkün müydü?

O kadın nereye gitmişti?

Yoksa öyle biri de mi yoktu?

Çıldırıyor muydu?

Ama hayır, genç bir adamın: “Sevgilim” diye kibarca masalarına yaklaştığını ve: “Her şey tamam, yola çıkabiliriz” dediğini nasıl unutabilirdi? Kadın, kocasına onu “filozof” diye tanıtmıştı. El sıkışmışlar, birbirlerine iyi yolculuklar dilemişlerdi.

Ama o şimdi nerde bulunuyordu?

Burası, bu, penceresinden, dışarsının kıraç tepelerini seyrettiği mola yeri, o kadınla sohbete durduğu yer miydi, yoksa başka bir yer miydi? İşin içinden çıkamadı. Sonunda: “Canı cehenneme” dedi. Yeni bir otobüs yakalamak için kapıya yöneldi. Her yanda tanıdık insanlar vardı. Ona göre herkes kendi içindeydi: kendinin neresinde olduğu belli olmayan bir kendisiydi. Acaba o, kendinin içinde mi duruyordu, yoksa dışında mı?

En iyisi, soruyu baştan alıp düşünmeliydi, en iyisi de yeniden yola koyulmaktı. Yolcularını şimdi boşaltmakta olan otobüse doğru yöneldi.

Ağaçlar arkalara doğru birer birer kaçıyordu.

Ortalık gölgeleniyordu.

Bir yerlerden çığlık çığlığa şarkı sesleri duyuluyordu.

Yeni mola yerinde onun (yani kendi beninin) kendisini karşılayacağını umuyordu. O umutla, boş yeri olup olmadığını soruyordu otobüs muavinine.

Ansızın Yola Çıkmak

Penceresi yol hizasının biraz altına düşüyordu. Ama gene de bu pencere güneş görüyordu. Sabahtan akşama yoldan geçenler eksilmezdi, pat pat ayak sesleri kafasının içinde bir tokmak gibi inip kalkar ve bir tokmağın davulun derisine indiği zaman çıkardığı gümbürtüye benzer bir gümbürtüyle kulakları uğuldayıp dururdu. Ev sahibine bunun böyle olduğunu söylediğinde adam durumu hem kabul, hem de reddetmişti. “İlk sıralar öyle olur, ama zamanla alışırsın, hatta öyle olur ki, bu sesi işitmediğin zaman rahatsız olursun. Hastalık gibidir bu beyim, hani hastalanmadan rahat edemeyen insanlar vardır...” İşte duvarlar, pencerenin camı, çocukların ille de onun penceresinin önünde oynamaya meftun oluşları ve onların karmakarışık çığlıkları, durmadan durmadan durmadan sürüp gidiyor, uğultuyu çoğaltıyor, büyütüyordu. Bir de, ne hikmetse, zaman zaman bir taş arabası geçerdi pencerenin önünden: sacla kaplanmış tekerler takur tukur gürüldeyip geçerdi. Odası loştu. Kimizaman akşama değin dışarıya çıkmadığı olurdu. Gözleri kızarıncaya kadar loş alacakaranlıkta oturup kalır, düşünür, masanın üstünde bir şeyler çiziktirir, çiziktirdiklerini karton bir dosyanın içine istiflerdi.

Akşamın alacasında pencerenin önünden geçen karmakarışık ayakları seyretmek de işinin bir parçası gibiydi. Kimizaman pencerenin önüne bir sarhoşun yığıldığı da olurdu. O zaman ne yapacağını bilemez, pencereyi açıp: “Hemşerim, kendine gel!” diye yukarı doğru seslenirdi. Kuşlardan, kedilerden, köpeklerden ve zaman zaman farelerden ziyaretçileri de olurdu. Arkası yatan bir koltuğu vardı, onu pencerenin kenarına yerleştirmişti ve dışarsını o koltuğa uzanarak seyrederdi.

Hava iyice kararmaya yüz tutunca koltuğundan kalktı. Kendine akşam için yemek hazırlamak istiyordu. Stüdyosunun bir köşesi mutfak olarak kullanılıyordu. Kalkmaya hazırlanıyordu. İşte o sırada kapı çaldı. Açtığında, üniformalı bir posta memuruyla karşılaştı. Elinde bir telgraf tutuyordu. Telgrafı verdi, defterini açtı: “Şurayı imzalayın lütfen” dedi, imzayı aldıktan sonra iyi akşamlar dileyerek ayrıldı. Yıllar var ki, telgraf almamıştı, ne de birine bir telgraf göndermişti. Salonun ışığını yaktı, telgrafı açtı, okudu. “annen hastalandı acele gel stop ahmet” yazıyordu. Ahmet de kimdi? Ansızın derin düşüncelere dalmış olarak orada, ayakta

kalakaldı. Acaba koltuğuna oturup ne olup bittiğini düşünse miydi? Böyle telgrafların anlamını bilirdi o. Gözünü yumdu, avucunu alnına bastırdı.

Gecenin karanlığında boyuna yol alıyorlardı. Bu otobüsü gelişigüzel bulmuştu. Bir yere kadar bununla gidecek, sonra aktarma yapacaktı. Külüstür bir otobüstü. Bir süre sonra arabada herkesin duyabileceği ölçüde bir gürültü olmaya başladı. Muavin arıza olduğunu söyledi. Kaptanın ilk mola yerine kadar yolcuları götürmeye çalıştığını bildirdi. Ve ulaştılar. Büyük bir benzin istasyonuydu burası. Kafeteryası ve bitişikte bir moteli vardı. Otobüs park edince kafeteryaya gitti. Yarım saat bekleyebilecekleri söylenmişti. Yarım saat geçti. Beklemenin yarım saat daha ertelendiği söylendi. Bir saatin sonunda bir yarım saat daha ertelendi. Üçüncü yarım saatten sonra otobüsün onarımının ertesi güne kalabileceği bildirildi. Herkes başının çaresine baksın denildi. Şikâyeti olan varsa, bunun şirkete iletilmesi gerektiği, şu anda otobüs personelinin yapacak bir şeyi bulunmadığı bildirildi. İşte şimdi, kafeteryada oturuyordu. Onu götürebilecek bir otobüs yakalarım umuduyla bekliyor, kahve içiyordu. Üçüncü fincan kahvesi masanın üstünde tütüyordu. İki avucuyla şakaklarını kavramış, kımıldamadan, oraya yumulup kalmıştı. Hastalık bahanesiyle yapılan telgraf çağrılarının anlamını biliyordu. Buna rağmen ilgi çekici ve inandırıcı olan bir husus vardı: telgrafta “ağır” sıfatına yer verilmemişti, çünkü genelde, kara haber bildirimlerinde “ağır hasta” deyimi yeğlenirdi, oysa kendisinin aldığı telgraf yalnızca bir hastalığı işaret etmişti. Belki annesi sahiden hastaydı ve henüz iş işten geçmiş değildi. Öyle de olsa, çağrılmak gereği duyulduğuna göre ağır, vahim bir durum olmuş bulunmalıydı. Peki, o “ahmet” kimdi? Böyle birini anımsamıyordu. Bildiği bir sürü Ahmet vardı, ama kendisine böyle bir telgraf çekecek olan Ahmet kim olabilirdi? “Aa, ooo...” diye bir ses işitti sanki, ama sesin kaynağını bir anda çıkartmakta güçlük çekti: sanki kafasının içinden geliyordu ses, ama dışardanmış gibi duyulmuştu. Ses, öyle bir iki anlamsız gevelemeyle kendi varlığına alıştırmada bulunmuş olmalıydı, çünkü hemen arkasından: “Seni burda bulmak ne güzel!” dedi. Tanıdık bir kadın sesiydi. Kafası bir anda yıldırım hızıyla işlemeye başladı, belleği birkaç saniye sonra bulmuştu: Zeynep! Eski sözlüsü. Nasıl olmuş da ayrılmışlardı? Küslük yoktu aralarında. “Sen ne arıyorsun buralarda?” diye sordu. Ama henüz elini şakaklarından indirmemiş ve gözünü de açıp bakmamıştı. Zeynep olduğunu düşündüğü ses: “Senin gittiğin yere gidiyorum ben de..” dedi. Ve ekledi:

“Arabamız bozuldu, biz de ancak buraya gelebildik, sığındık daha doğrusu.”

“Arabanız mı bozuldu?”

“Evet. Bunda şaşacak ne var?”

“Bizimki de bozuldu da.. yani yıllar sonra, iki bozulmuş arabanın yolcularının, beklenmedik bir yerde buluşması tuhaf değil mi?”

“Hiç de değil. Hatta bence aynı yolun yolcuları olarak burada karşılaşmamamız tuhaf olurdu.”

“Kendine bir kahve al gel, yoksa ben mi getireyim?”

“Kahvemi elimde tutuyorum ben.”

“Niçin oturmuyorsun öyleyse?”

“Teklif etmeni bekliyordum.”

“Otur öyleyse.” Bir an durdu, sordu: “Biz mi, dedin? Yoksa yanlış mı duydum?”

“Biz, dedim, evet. Ama lafın gelişi çoğul, bir başımayım.”

“Evlenmiş olacağını falan düşünmüştüm.”

Zeynep ortalığı çınlatan bir kahkaha attı:

“Yok canım, nerden çıkartıyorsun?” dedi.

“Bilmiyorum, öyle düşündüm işte.”

“Adresimi nerde buldun benim?”

“Ne adresi?”

“Bana gönderdiği telgrafı söylüyorum.”

“Ben kimseye telgraf göndermedim.”

Zeynep yeniden güldü:

“Ama telgrafta adını saklamamışsın, dedi, ahmet diye yazmışsın.”

“Ben de ahmet imzalı bir telgraf aldım.”

Zeynep müstehzi:

“Sakın kendi kendine telgraf çekmiş olmayasın?” dedi.

“Kafa mı buluyorsun benle?” dedi Ahmet, canı sıkılmış.

“Neyse, maksadın nedir?” diye sordu Zeynep, “Niye çağırdın beni buralara kadar?”

“Ben mi? Ben mi çağırdım seni? Allahım sen aklımı esirge!”

“Elini de indir artık şakaklarından.”

“Bir yanlışlık olmalı. Rica ediyorum.. yalvarıyorum, ne olduğunu açıkla bana!”

“Hayır, açıklanacak bir şey varsa, onu ben senden bekliyorum.”

Ahmet elini yüzünden çekti. Zeynep karşısında oturuyordu. Elbisesi, üç yıl önce ayrılırken üzerinde olanın benzeriydi: belki de aynı elbiseydi. Ama bunu ona söylemek yüzüne vurmak gibi olacağından sesini çıkartmadı.

“Hiç değişmemişsin.” dedi.

Bir süre sessizce beklediler. Sonunda Ahmet:

“Motele gitsek nasıl olur, diye sordu, bunların bizi çağıracağı yok.”

“Öyle görünüyor, dedi Zeynep, ben zaten arabaya ancak sabahleyin baktırabileceğim.”

“Bu gidişle cenazeye de yetişemeyeceğiz.”

“Ne cenazesi?”

“Annemin cenazesi. Sen oraya gitmiyor muydun?”

“Hayır, ben bu benzin istasyonuna diye yola çıktım. Çünkü bana verdiğin adres buraydı.”

“Ben mi verdim bu adresi sana? Güldürme beni. Ben hayatımda ilk defa geliyorum buraya.”

“Ama işte telgrafın” dedi ve çantasından çıkardığı bir kâğıt parçasını okudu: “Tam buranın adresini yazmışsın.” Telgrafı Ahmet’e uzattı.

“Ben kimseye telgraf göndermedim, dedi Ahmet, hem de yıllardır, ama seninle karşılaşmak güzel.”

“Yalnızca güzel mi, o kadar mı?”

“Söylememi beklediğin her neyse, hepsini söylemiş say. Çıkalım hadi.”

Odalarının kapısı yan yanaydı. Kapılarını açıp her biri kendi odasından içeri girerken birbirlerine gülümseyerek iyi geceler dilediler. Ahmet, yatağın üstüne nerdeyse yığıldı. Sonsuz bir yolculuğa çıkmış gibi duyumsuyordu kendini. Bundan sonra nereye gidecekti, bu yolculuk nerde bitecekti ya da bitecek miydi, bilmiyordu. Telgrafı getiren adamın yakasına niçin yapışmamış, niçin onu sorgulamamıştı? Aptal. Kaçık. Kötülenmiş ruh. Ne diyeceğini bilmiyordu nefsine. Nasıl suçlayacağını bilmiyordu. Ne dese az gelecekti. Cenazeye hangi ucundan katılacaktı? (Ne cenazesi?) Sapıtıyor muydu yoksa? (Sapıtmak da ne?) İçinden bir ses, acele etme, diye fısıldadı. Acele etmiyorum, dedi ona. Acele etme öyleyse, diye üsteledi fısıltı. Saçmalama, diye cevapladı onu. Mesafeler birbirine karışmıştı. Nesneleri birbirinin altına ve üstüne koydu: onlara yeni bir düzen verdi. Annesini düşündü. Ey hatun, diye seslendiler ona, ölüler âleminden gelen seslerle: ‘ey hatun! sen ölüyorsun, aramıza karışıyorsun, aramıza sefalar getiriyorsun, hoşça geliyorsun. Biz kabul edilenlerden olduk, sen de şimdi kabul edilenlerin arasına giriyorsun, hoş geliyorsun.’ Saçmalama, diye fısıldadı içindeki ses. Sus, diye azarladı o da onu. Sersem, dedi fısıltı, daha nereye gittiğini bile bilmiyorsun sen, biliyor musun? Ben annemin cenazesine gidiyorum, diye cevapladı fısıltıyı. Sen öyle san, dedi fısıltı alaycı ve buyurucu bir tonda. Ah, senle uğraşamam şimdi, yorgunum, çekil git başımdan, diye yalvardı fısıltıya. O sırada bir tıkırtı duydu. Sonra aynı tıkırtıyı uzun süredir duymakta olduğunu ayrımsadı. Dünyalık bir sesti bu. Uykusundan uyanır gibiydi. Uyumuş muydu, bilemedi. Gözlerini açmayı denedi, açamadı ve kıpırdayamadı. Neden sonra bir parmağını oynatabildi. Ve birden silkinerek kalktı. Sırt üstü yatıp kalmıştı ve sırtı şimdi ter içindeydi. Kapının tıklatıldığını şimdi daha bariz işitti, Zeynebin sesini tanıdı. Kalkıp kapıyı açtı. Zeynep kapıda duruyordu. Elinde telgraf kâğıdını sallıyordu, bir yandan da: “Bunu bana niçin gönderdin, söyleyecek bir şeyin yoktuysa niçin gönderdin, niçin, niçin, niçin?” diye kısık kısık feryat

ediyordu. Ahmet ona baktı, baktı ve sonunda: “Bilmiyor musun, dedi, ben bazen kendime de böyle telgraflar gönderirim, onlardan bir tane de bende var.”

“Ama niçin?” diye kükredi Zeynep.

“Bilmiyorum, dedi Ahmet, bazen karıştırıyorum: sen mi bensin, ben mi senim, ne bileyim?” Zeynebin yüzüne, gözlerinin içine baktı: “Zaten ben hiç bir zaman bilemedim, senden ne kadar ayrı kaldım, seninle ne kadar yakın durduk, bunlar hep meçhulüm oldu benim. Sana da öyle gelmedi mi, gelmiyor mu?”

“O kadar çok doğru var ki, dedi Zeynep, hangisinin hangisi olduğunu artık karıştırıyorum.”

“Öyleyse susalım, dedi Ahmet, bak burası suskunluk odası!” Geriye çekilerek kapıdan içeriyi işaret etti: “Burada susmayı deneyelim.” dedi bir daha.

İki Leyla

Kabul ediyorum dediği ânı düşündü yeniden.

Ne kadar zamandır orada öylece büzülüp kaldığını bilmiyordu. Yerdeki rahlenin üstündeki kitaba dirseklerini dayayıp kalmıştı. Annesinin sesiyle irkildi: “İşe gitmeyecen mi?” Dirseklerini çekiştirdi, kıpırdandı. İşte o zaman kalçasının da uyuşmuş olduğunu duyumsadı. “Vakit epey oldu, çıkmayacan mı?” Annesinin üsteleyen sorusuna ne diyeceğini bilemedi. Bir kere daha kovulmuş olduğunu söylemekten utanıyordu. Herkes gibi annesi de artık onun için başka türlü düşünemezdi, biliyordu bunu. Bir, iki değil, defalarca aynı konuşmalar yinelenmişti aralarında, annesi her defasında onu anlayışla karşılıyor görünüyordu, ama biliyordu ki, öyle bir an gelecek ve ona: “Oğlum, gene mi sen haklısın?” serzenişinde bulunacaktı. Ama o, gene kendisinin haklı olduğunu kimseye anlatamayacaktı, annesine bile. “Dünden kalma bamya vardı, onu ısıtıyorum.” dedi annesi. İşte sarılacağı, sarılıp kurtulacağı bir olta atmıştı annesi ona. “Peki anne, dedi, birkaç lokma atıştırıp çıkıyorum.”

Nereye gideceğini bilmiyordu. Adımları onu iskeleye doğru götürüyordu. İskeleye gelince, orada, kıyıda, nemlenmiş bir kanepeye oturdu. Sırtı caddeye dönüktü. Denizin minicik dalgalarını, onları seyretmekte olduğunu bilmeden seyre koyuldu. Başından geçenlere aklı ermiyordu. Çünkü aslında başından hiç bir şey geçmemişti. Girip çıktığı işlerden hazzetmiyordu, hepsi bu. Tezgâhtar olarak girdiği yerde ona hamallık yaptırmışlardı. Sonra bir yere garson olarak girmişti. Orda da garsonluğun yanında bulaşıkçılık ve komilik hizmetlerini de yüklenmişti. Ne kadar erken giderse gitsin ve ne kadar işini vaktinde bitirmeye çalışırsa çalışsın, olmuyordu, her defasında, niçin geç kaldın ve gene mi erken kaçıyorsun sorularını işitmeden işe başladığı ve paydos ettiği olmamıştı.

Ama bunlar değildi onun meselesi, alttan alta işleyen büyüyüp gelişen başka bir şey vardı: ancak onun himmetine sığınarak bu bataktan kurtulmayı hayal edebilirdi, çünkü kabul ediyorum, demişti bir kez. Evet, söylemişti bunu. Söylemişti.

“Delikanlı müsaade var mı?” Birden irkildi, kırık, çatlak, yaşlı ve yaslı bir ses oturmak için ondan müsaade istiyordu. Karşısındaki sular kararmıştı.

“Tabiî” deyiverdi. Ve birden sesini tanıdı, değişmemişti. Demek ki, hâlâ dünyayla ipini kopartmamıştı. Kendi sesini yeniden işitmek istedi ve sırf bunun için: “Tabiî, dedi bir daha, rahatınıza bakın.” Yaşlı adam teşekkür etti. “Öteden beri ben denizin bu halini severim, elli yıldır burada yaşıyorum, hep aynı deniz kuşları, şu martılar yani, belki yaşı benden büyük olanı bile vardır, ne dersin?” Birden bocaladı. Cevabını bilmediği bir soruydu bu, bilse de cevap vermek istemezdi. Ama hatırladı: kimsenin kalbini kırmaması gerekiyordu, çünkü kabul ediyorum, demişti. “Bilmem ki...” dedi. “Ben biliyorum, dedi adam, bunların arasında yaşı benden büyük olan mutlaka vardır, çünkü ben elli yıldır geliyorum buraya ve işte şurada oturanı, şu suya dalmak isteyeni hep aynı yerde görürüm. Ama şimdi çöplükle besleniyor bunlar, bundan sonra belki daha az yaşarlar, ne dersin?” “Bilmiyorum, dedi bir daha, martılar hakkında bilgim yok.”

Belki de sınanıyordu: sabrı deneniyordu, kabul ettiğini söylemişti çünkü bir kez ve öyleyse katlanmalıydı, martıya da, bu adama da, işe de, işsiz kalışına da, evet söylemişti bu cümleyi, söylemişti.

Adam ne kadar konuşmuş ve martılar üzerine ona bilmediği ne kadar çok şey öğretmişti, kulağına nerdeyse ninni gibi gelen bu seslerin arasında adamın: “Bir daha ceketini almayı ihmal etme, denizdir belli etmez: çarpınca nerden geldiğini bilemezsin!” dediğini yarım yamalak anımsıyordu ve ona bakmak üzere başını çevirdiğinde adamın artık orada bulunmadığını şaşkınlıkla görmüştü. Çünkü kafası başka bir yerdeydi o zaman ve şimdi *oraya* gidip gitmemeye karar vermek istiyordu. Son çalıştığı yerde bulaşıkçılık yapan kız, ona bir sürü şeyler anlatmıştı. Bir yüksek okulda öğrenciymiş ve alnının teriyle okumak istiyormuş ve bütün bunların arasına daha neler sıkıştırılmıştı: benim bir huyum var, diyordu, ben kendimi göstermesini bilirim, içimden geliyor bu, şimdi şu bulaşığı yıkıyorum ya, birileri işte şu tabak Leyla’nın elinden çıkmış demeli.. ben burda çalışıyorum ya, birileri, bakın nasıl belli Leyla’nın burda çalıştığı, demeli.. Dedirtirim ben bunu, inan olsun..

Elini sıkıca sıkarken, kabul ediyorum efendim, demişti. Bunun biat olduğunu anlatmışlardı ona. Kabul ediyorum dediyse, demek ki, kabul etmişti.

Gecenin derinliğine doğru süzülüyordu. İçinin onu Leyla’ya götürmesini istiyordu, ama bu saatte onu bulamayacağını biliyordu. Ağır ağır yürürken,

ahşap evlerin gizemine bulanıyor, bir yerlerde kuşların sesinin hâlâ kulağını doldurduğunu düşünüyor, geceye kadar dayanmış olan yün döşeklere sarılıyor, gözünü sabahın mahmurluğuna açıyor, yeniden yürüyor, yol alıyor, denizin taze soğan ve hıyar kokusunu içine çekiyor, denizanalarına merhaba diyor, onların üst üste yığılıp pelteleşmelerine, güneş altında kalıp kurumalarına gönlü dayanmıyor, çaresizliğini nereye savuracağını bilemiyor ve gecenin derinliklerine doğru gitgide eriyerek yitip gittiğini görüyor ama bunun memnuniyetsizlik uyandırabileceğini aklına bile getirmiyordu, çünkü önünde artık iki tane Leyla duruyordu, biri o olan Leyla, biri de öteki Leyla.

Mum

Mumlar mıydı eriyen, titreyip yiten, kırmızı kara ışıklarla oynaşıp kaçan, çünkü o düşünüyordu, düşünüyordu ki, tuhaf şeyler yalnızca hayatında yer etmiş önemli sayılan olaylarda görünmüyordu, her yerde vardı onlardan ve fazlasıyla: çaprazlamalar, tuhaflıklar, göz boyamalar, burun kıvırmalar, dudak bükmeler, kulak çekiştirmeler ve her şey ve çelişkiler, kamaşmalar, dayanılmaz kokular, sağır sesler. Rasgele uğranılan bir binanın içinde de açıklanamaz türden olaylar vuku buluyor, garip işler kotarılıyor: içine nerden düştüğünü bilmediği bir binadır bu, evet, doğru düşünüyor ve ona düşmek diyor ve nerden düştüğünü bilemiyor oraya: keşke nasıl bir mimarisi olduğunu bilse de anlatabilse! Ama o, buraya nerden, nasıl düşmüş olduğunu bilemiyor, belki de yalnızca bir düşü yaşadığını düşünmekle yetiniyor. Kesinlikle bildiği tek şey, bu binada daha önce hiç bulunmamış olduğu ve bu binayı hiç ziyaret etmemiş olduğu ve bu binanın varbulunup bulunmadığını bilmediği. Böylece bu binaya neresinden ve nasıl girmiş olduğunu da bilmiyor. Bir bildiği varsa, o da, kendini bu binanın içinde keşfetmeden önce de bir hayata sahip bulunmuş olduğuydu. Tedirgindi. Binanın dış yapısının nasıl olduğu, neyle yapıldığı bilinmiyordu –yalnız kendisi değil, kimse bilmiyordu bunu-, içyapısı da anlaşılır gibi değildi. Birileri bir yerlerden mi fısıldıyor, yoksa bir ilhamla mı öğreniliyor: bu binanın içinde güya bir kent varmış, kentin mahalleleri, çarşıları, devlet daireleri, okulu bu binanın içindeymiş. Ziyareti esnasında şu bilgiyi alıyor: “Okulun şu duvarı, sizin de gördüğünüz gibi, çok yüksektir, bu, bu okulun iki ya da daha çok katlı yapıldığını, üstelik öteki devlet daireleriyle aynı çatı altında olmakla birlikte aralarında bir irtibat bulunmadığını gösteriyor. Bu binayı yapan mimarlar, durumu öyle düşünmüşler ve öyle ortaya koymuşlar ki, aynı çatının altında yer alan bu iki kurumun birbiriyle irtibatı bulunmasın, fakat bu iki kurum gene de aynı çatıyı paylaşıyor. “Siz, gitmek istediğiniz yere çekinmeden gidebilirsiniz!” İşte o zaman, çekinmemesi gerektiği vurgusuna niçin ihtiyaç duyulduğunu düşündü ve ister istemez ortada çekinilmesi gereken bir şeylerin bulunduğu duygusuna kapılmaktan kendini alamadı. Ama bir kere artık bu binanın içine girmiş veya itilmiş veya düşmüş bulunuyordu. Umarsızca yoluna devam edecekti. Yolunun bir yerinde, eski dostlarından kimilerinin de bu binada yaşıyor olduğu, üstelik kendisinden çok daha önce oraya girmiş bulunduğu ortaya çıktı. İşte bu

eski, kıdemli bina yerlileri ona rehber oldu. Bir başına olsa, bu, yolunu bulmakta imkânsızlıkla karşılaşması mukadder olan lâbirentte, dostlarının yardımı ve rehberliğiyle nereye yönelmesi gerektiğini anladı. Aslında yol diye düşündüğü şeyin hiç de önceden tasarlanmış bir yol olmadığını ayrımsamıştı. Ama mesafeleri kat ettikçe yolunun bir tekkeye çıkması gerekiyormuş duygusuna kapılıyordu. Ve sonunda işte önsezileri onu yanıltmadı ve binaya bağlı, fakat onun terası gibi duran bir yerde konuşlanmış olan tekkeye ulaştı. Rehberlik yapan eski dost, elinde peydahlanan eski büyük demir cümle kapısı anahtarıyla, önüne çıkan ağır ahşap kapıyı kolayca açtı ve birlikte içeriye girdiler. Orada zikir halkası kurulmuştu. Ona, zikire katılmak için geç kaldığı bildirildiği için halkanın dışında kaldı, ama aynı zamanda halkanın feyzinden istifade ettirildiği bilgisi bilincine yüklendi. Sonra zikir bitti. Yanından geçen müritlerden biri, onun meyus olduğunu gördü veya öyle olduğunu düşündü ve ona: “İçinde kuşkun varsa, benim sevabım da senin olsun, dedi, aha bunların sevabının hepsi senin olsun.” Cevap vermedi. Kuşku duymuyordu. Teşekküre de gerek yoktu. Şeyh efendi ortadan çekilmişti. Herkesle birlikte o da, onun nereye gittiğini merak etti: acaba geri dönecek miydi, döndüğünde aynı şeyh efendi olmaya devam edecek miydi, burası aynı dünya olarak kalacak mıydı? Bütün bunların saçma sapan sorular olduğunu bilmiyor değildi, ama öyle saçma sapan bir binanın içine düşmüş bulunuyordu ki, orada hiç bir saçma durum saçma olarak görünmüyordu, tersine, bütün saçmalıklar birbiriyle yivle set uyumu içinde duruyordu. Yeniden kendini, nerde olduğunu yitirdi. Bu yolculuktan ona kalan, böyle bir binayı düşünün mü yarattığı, yoksa bu binanın ona düş görmesini mi sağladığı sorusu oldu. Elindeki muma bu soruyu da ekledi, onu yakacak bir ateş bulursam işler kolaylaşır, diye düşündü. Öylece durdu.

Tuhaf Şeyler

Ne tuhaf şeyler oluyor, diye düşündü ve “ne tuhaf insanlar var” dedi.

“Karışık biriyim, demişti kız ona, beni zor anlarsın sen, belki de anlamazsın, çünkü ne bileyim ben, bakarsın herkesin eğlendiği yerde bana sıkıntı basar, gözyaşımı saklamak için ne yapacağımı bilemem, bazen da herkes ağlarken, inanmıyorsun değil mi, kendimi tutamam, gülmeye başlarım, her şey iç içe gelişir bende.”

Hoppalaaa, evet, tabiî ki, hoppalaa..

Üstünden kamyon geçmiş gibiydi, kemikleri çıtırdıyordu, yorgun, bitkin, halsiz, çaresiz, bıkkın, yılgın, bezgin, böyleyken kime ne diyebilirdi? Kimseye bir şey demek istemiyordu o da. Kendine bile. Aslında, bu dönüşlerinin her birinde, kendini yeni bir dünyanın içinde bulurdu ve şimdi yine, yeniden o yeni dünyanın çeperlerini yoklayıp geçmişti. Deyip diyeceği bir o kelimeydi, kafayı ona takmıştı: hoppalaaa, evet ya, elbette hoppala, bu da nerden çıktı, hoppalaaa..

Kendisine söylenenler o kadar da değildi. Ayrıca demişti ki ona: “Ben ölümüm, hem sinsi sinsi gelirim, hem de açık açık. Sinsiliğim aşikârlığımın içinde gizli durur, aşikârlığımsa sinsiliktir. Demek istiyorum ki, bana nasıl yaklaşacağını bilmiyorsan bunu hiç deneme. Bakarsın, çünkü, sana ölüm olarak bile yaklaşabilirim. Korkutmak için söylemiyorum, doğru olduğu için söylüyorum.” O zaman kızın elini tutmaya yeltendi ve pot kıracakmış gibi, başının üstüne konmuş olan kuşu kaçıracakmış gibi tedirginlikle konuştu: “Bakalım, elin de söylediklerini doğruluyor mu, onlarda da ölüm soğukluğu var mı?” Ve iki eliyle, kızın elini avuçladı, sıcaktılar. “Elin seni doğrulamıyor” dedi.

Böylece yalpalayarak evine dönüyordu. Münakaşa eden birilerinin yanından geçti. Biri onu durdurmak istedi. “Sen gördün” diye bağırıp durdurdu onu: “Sen gördün arkadaşım, doğruyu söyle, mahkemede de doğruyu söyleyeceksin, ben işte burda durmuyor muydum? Ve bu adam, ben burda durup dururken bana çarpmadı mı? Arabamın boyasını zedelemedi mi?” Ordan sıvışmak istedi ama ona konuşan öyle yapışkan, öyle sırıtkan sülüğün tekiydi ki, başaramadı: “Bırak gideyim” diyebildi

yalnızca. “Hayır, diye karşı koydu öteki, hayır, gidemezsin, sen olaya tanık oldun, seni nasıl bırakabilirim?” Bu kez üçüncü kişi –suçlanan- itiraz etti: “Bırak adamı gitsin, bir şey görmedi o. Kimse bir şey görmedi. Ben burdan çıkmak üzereyken sen gelip çarptın bana, ama benim şikâyetim yok, bırak gitsin adamı.” Ama öteki nerdeyse yakasına yapışmış, bırakmıyordu onu. Adamın, yakasına tutunmak isteyen ellerini yavaşça kavradı ve itiverdi. Adam küçük bir çığlık attı: “Düşüyorum, Allahım düşüyorum ben” dedi, dizleri büküldü ve oracıkta yığıldı. Öteki adam: “Merak etme delikanlı, dedi, zaten zom olmuştu itoğlusu.” Eğilip kaldırmak istedi, ama öteki mani oldu: “O alışıktır bunlara, merak etme, tanıyorum onu, işine bak sen.” dedi.

Tuhaf duygularla evine ulaştı. Daireleri, zeminden iki merdiven aşağıda, bodrumdaydı. Anahtarı, kilide yavaşça soktu. Annesini uyandırmamaya çalışarak çevirdi anahtarı. İçeriye girdi. İçersi ilaç kokuyordu. Holün sarfiyatsız ampulünü yaktı. Bir anda, oraya buraya kaçışmaya çalışan hamamböceklerini gördü. Mutfağa girdi, oranın ampulünü de yaktı. Şimdi daha aydınlıktı. Annesi portatif masanın üstüne yemek koymuştu onun için. Makarna ve yoğurt. Makarnayı ısıtsam mı, diye geçirdi. Vazgeçti. Tabakların üstündeki kapakları kaldırdı. Makarnayı soğuk da yiyebilirdi. Çocukluğundan beri makarnaya yoğurt karıştırmak hoşuna giderdi. Yemekten sonra hemen uyumak istemiyordu. Yemeğini yerken çay suyunun ısınmış olacağını düşünerek küpten, çaydanlığa su koydu, çaydanlığı ocağın üstüne yerleştirdi, ocağı yaktı. Sonra demliğe birbuçuk yemek kaşığı çay koydu, onu da çaydanlığın üstüne bıraktı. Masaya oturdu. Daha ağzına kaşığını götürmemişti ki, mutfağın kapısında annesi göründü. “Çok oldu mu geleli?” diye sordu. “Yo, şimdi geldim.” Annesi: “Sesini duydum, ama galiba rüya görüyorum sandım. Hamamböcekleri için ilaç yapmıştım, kokuyu almışındır.” “Gene kaynıyorlar, dedi annesine, bir bizimle olmaz ki, apartmanı tümden ilaçlamak lazım, yoksa gene gelirler, zaten de gelmişler.” Annesi masaya ilişti. “Görüştünüz mü kızla?” diye sordu. “Görüştük” dedi.

“Ne söylüyor?”

“Hiç. İnsanlar mı tuhaflaşmış.. yoksa bende mi bir tuhaflık var, bilmiyorum. Dedi ki bana..” Sustu.

“Ne dedi?” diye üsteledi annesi.

“Diyor ki, ben ölümüm, ben karışık birisiyim diyor.”

Annesi, beklenmedik bir kahkahayla güldü. Tülbendinin ucuyla gözlerini sildi, sonra da tülbendinin ucunu dudaklarının arasına sıkıştırdı.

“Ben oynarken ağlarım, ağlarken de oynarım, dedi mi?” diye sordu.

Delikanlı:

“Evet, aynen öyle söyledi. Ama.. ama sen nerden biliyorsun?”

“Hadi sen yemeğini yemene bak, ben yatmaya gidiyorum.”

“Ama anne...”

“Sonra konuşuruz.”

“Hayır, şimdi konuşalım. Bunu öğrenmeden imkânı yok uyuyamam ben.”

“Peki, söyle öyleyse, sinsi sinsi mi duruyordu?”

“Anne, Allah aşkına...”

Annesi çığlık gibi yükselen bir kahkaha attı:

“Nerden bildiğimi mi soracaksın?”

Delikanlı nerdeyse korkarak baktı annesine ve:

“Evet.” diye kekeledi.

“Ona ben öğrettim böyle konuşmasını.”

“Ama sen onunla hiç görüşmedin ki!” diye itiraz etti delikanlı.

Annesi:

“Bazı şeylerin öğretilmesi için görüşmeye gerek yok. Bu da onlardan biri işte.”

“Nasıl? Yani?”

“Ölüler bazen öyle olur, birbirini görmeden iletişim kurabilirler.”

“Ama sen.. anne.. ve o da..”

“Hadi Allah rahatlık versin, dedi annesi, yemeğini yedikten sonra tabakları lavaboya bırakırsın, içlerine su doldurmayı unutma, sabahleyin yıkarım ben.”

Odasına geldiğinde masaya yöneldi. Açık bıraktığı kitap öylece duruyordu. Kitabın arkasındaki kâğıt da: “Kaçmakta olduğunuz ölüm, işte böyle gelir.” Kendi el yazısıyla, kitaptan kopyaladığı cümleydi. Ve gün boyunca bu cümle ona hatırlatılıp durmuştu. Demek, sevgili bazen ölüme dönüşüyor, ölüm de sevgiliye, diye düşündü. Niye olmasındı? Elbisesini değiştirdi. Aslında, kendine eski erkeklerin giydiği entarilerden yaptırmak istiyordu, daha da rahat olur ve nefs, o zaman kendi üstüne yüklenmez.. kendinden kurtulmadıkça O’na yönelinmez, demişlerdi: bunu da unutmayacak! Masadan ders tesbihini aldı. Kıbleye döndü, diz çöktü, gözlerini yumdu. Şimdi, sevgilisi, efendisi ve ölüm hatun karşısındaydılar. İçini derince çekti, soluğunu dışarıya verirken, tek ve uzun bir nefes halinde: “Estağfurullaaaahh...” diye fısıldadı. Titredi, kendinden geçti.

Boyalı Ölü

Dışarı çıktığında, birden, buz gibi havanın terli alnına dokunduğunu duyumsadı. Arkadaşı da, hemen arkasından çıkmıştı. Göz göze geldiler. Gülümsediler: bir dolgunluğun, dolmuşluğun ve sonunda kurtuluşa erişmişliğin dile getirilişi olan gülümsemeyle.

Sersemlemiş gibiydi.

Kapıdan çıktığında, bir yandan da ayaklarını usul usul dengeleyerek ayakkabısına yerleştirmeye çabalıyordu. Ayakları rahatlayınca uzun atkısını iki kez boynunun çevresinde dolandırdı. Kaputunun yakasını kaldırıp atkısının üstüne geçirdi. Boynunu büzüp içine çekti. Ellerini ceplerine koydu. Düzgün adımlarla yürümeye başladı. Nerdeyse üç saate yakın sohbette kalmıştı. Geç kalma kaygısıyla akşam yemeğini yememişti. Ama açlığını da bilememişti. Üç saat boyunca durmadan aynı izleğin çeşitlemelerini dinlemiş, ama aynı şeyleri işitmekten bıkkınlık duymamıştı.

Sessizce, konuşmadan, birbirlerine bir şey sormadan yürüyorlardı. Sanki az önce dinledikleri ağır, ağdalı sohbeti sindirmek istiyorlardı. Bir sokak lambasının altından geçerlerken:

“Hava mı soğuk, bana mı öyle geliyor?” Diye sordu arkadaşına.

Arkadaşı karşılık vermedi. Birkaç adım daha yürüdüler. Birden arkadaşının dirseğinden yakalayıp durdurdu onu. Bir ayağını pat pat, asfalt zemine vurarak:

“İşte boyalı ölü bu!” Dedi.

“Öyle mi düşünüyorsun?” Dedi arkadaşı.

“Evet, boyalı ölü bu işte, ayağımın altında.”

Yeniden yürümeye koyuldular.

Sinsi bir yel peydahlandı, alnını sıyırıp geçti, içi titredi.

“Hadi bir yere girelim, birkaç lokma bir şey yeriz.” Dedi.

Arkadaşı:

“Ben aç değilim, dedi, eve de geç kalmak istemiyorum.”

“Peki, gene görüşelim öyleyse, dedi, bu işi konuşmak istiyorum seninle.”

Ayrılmak üzereyken arkadaşının dirseğini bir kere daha tuttu, ayağını yere vurdu:

“İşitiyor musun, dedi, işte bu ses.. boyalı ölü işte bu!”

“Peki, öyle olsun” dedi arkadaşı. Gülümsedi.

Ayrıldılar.

Derken o karanlık, izbe sokakları geçti, her sokağın köşesinde sert bir poyrazla karşılaşıyordu alnı ve yüzü keskin bıçaklarla sıyrılıyordu, demiryolunu, tramvay yolunu biçip geçti, yel değirmeninin döndüğü oraya vardı, yel değirmeninin pervanesi hâlâ dönüyordu, oraya floresandan çıplak kadın şeritleri yerleştirilmişti ve onlar revü kızları olarak danslarını sergiliyordu, o ara ve arka sokakları yürüyüp geçti, kusmuk kokularını ciğerlerine doldurdu.

Yüzü yalnızca düşünceliydi, kendi içine dönmüştü, baktığı nesneleri gördüğü söylenemezdi. Birkaç saat içinde dünyası değişmişti. Güneş kim bilir kaç yüz kez doğup batmıştı gövdesinin üstünden, kim bilir hangi kutuplarda hangi buzullar erimiş ve hangi buzullar yeniden oluşmuştu, bütün bunlar olurken kaç ramazan ve kaç şevval geçip gitmişti, böyleyken ona kimse boyalı ölüden söz açmamıştı, oysa onun üzerine bilgi sahibi olması gerekiyormuş ve işte şimdi sanki bu bilgiye sahip olmuş gibi duyumsuyordu kendini; ama arkadaşının, söylediklerini anladığını ileri sürecek değildi, o, kim bilir ne anlamıştı; o, daha boyalı ölünün ne demek olduğunu bilmiyordu, bilemezdi de, o, kendi vehminin batağına saplanmıştı şimdilik.

Bir yerden fıçılar yuvarlandı, gümbürdedi. Yanağına minicik bir ıslaklık dokundu. Ortalıkta poyraz savruldu. Kırmak mı, onarmak mı istediğini bilmeden ve bir şey bilmeden yürüyordu, derken yağmura yakalanmış insanlarla bir arada oldu ve onlarla birlikte yürüdü, trenler makas değiştiriyordu, öyle tuhaf sesler işitiliyordu.

Açlığı çoktan gerilerde kalmıştı, şimdi uzak bir anı gibi geliyordu açlığı ona, oysa daha ağzına bir lokma koymamıştı. Bu alışkanlığından

vazgeçmesi gerektiğini düşündü. Başı ne zaman darda kalsa, başka bir yer yokmuşçasına gelip bu piyazcıyı buluyordu. Garson, önüne sipariş ettiği arnavut ciğerini ve yumurtalı fasulye piyazını sürerken: “İçecek bir şey?” diye sordu. O da, sırf soruyu karşılıksız bırakmamak için: “Su” dedi. Peki, bu, yüzelli yaşında gibi görünen genç adam nerden peydahlanmıştı karşısında? “Görünüşü tatlıdır onun, ama kötü kadına benzer, anlıyor musun?” diye soruyordu. Ama sorusunun cevabını beklemediği de belliydi. Ekmeğinden bir parça kopartıp ağzına attı, çatalına iliştirdiği küçük bir ciğer parçasını ağzına uzattı, ağız kısmetini yakalamayı geciktirmedi, dişler çalışmaya başladı. “Aslında bir leştir o, diye sürdürdü yüzellilik genç adam, bir çukura atılmış bir leş, üzerinde kurtçuklar gezinir, yılanlar, çıyanlar oynaşır, böcekler.. taze, cılk yarayı sivrisineklerin nasıl ısırdığını bilir misin? Nasıl acıtır, nasıl taciz eder.. ama sineğin gıdasıdır o. Sen sinek misin? İnsan değil misin sen?” Yüzelli yaşındaki delikanlı bir an sustu. Sözlerinin etkisini anlamak için onun yüzüne baktı. Gördüğü yüz allak bullak olmuştu. Bir eliyle ağzını tutmuş, öteki eliyle peçete yetiştirmeye çalışıyordu. Boğazı hırıldadı. Ve kendini, arkadaki lavaboya doğru fırlattı. Salaş dükkânın içinde bir öğürtü duyuldu, fıçılar yankılanıyormuş gibi oldu. Yüzellilik delikanlı: “İnsan değil misin sen?” dedi bir daha.

Çoğu zaman, bu boş, bu bırakılmış, kuru ve tozlu odaya –odasına- dönmek istemezdi. Bir sofaya açılan birkaç odanın sakini olan bekâr adamlarla karşılaşmak, onlara selam vermek zorunda kalmak istemezdi. Bu yüzden evine dönmeyi elinden geldiğince geciktirmeye çalışırdı. Ama her defasında yenik düşerdi, bu belliydi. Şimdiyse hastaydı. Bir an önce evine dönmesi, yatağına girmesi, yorganı başından aşırması, yorganın altında terlemesi gerekiyordu. Ter kokusundan, yıkanmamış çoraptan, ayakkabı eskilerinden bıkmıştı. Odanın beton döşemesi gözüne buz gibi görünürdü. Yazın bile o soğuk etkiden kurtulamazdı: herkesin gölgeleri aradığı, serinlik istediği zamanda, o, sıcak yerleri özlerdi. Kapıyı açınca yüzünü buz gibi bir hava yalardı. O buz gibi hava gene yaladı yüzünü. Somyasına nerdeyse yığıldı. Atkısından, kaputundan, bir an önce kurtulmak istiyordu. Âdeti değilken, kaputuyla, atkısıyla ve ayakkabısıyla nerdeyse serildi somyanın üstüne. Tavanın donuk, sönük ampulüne bakakaldı bir süre. Birilerinin evlerinde, odalarında fare beslediklerini işitmişti. Evcil fareler. Birileri de yabani fare meraklısıydı. Kendi ekmeğini küçük parçalara bölerek farelerin bu ekmek parçalarının arkasından seğirtmesine bayılırlarmış. “Sen aklımı

koru” diye yakardı. Kendini alabildiğine yalnız, bırakılmış, baygın hissediyordu. Dünya tekerleği Babil Kulesinin spiral yokuşunu tırmanıp duruyordu. O kadın biçimlendi gözünün önünde. Yokuşun yukarılarında duruyordu. Serap gibiydi. Her defasında yaklaştım, işte tutacağım, diye elini uzattığında, elinin boşluğa düştüğünü duyumsayarak irkiliyordu. Sonra kadının o uzun, at kılına benzeyen saçlarından yapılmış bir kamçı beliriyordu, ak, saydam bir avucun içinde. Ona bakıyor, o avucun sahibi olan yüzü seçmeye çalışıyor ama bunu asla başaramıyor, öyleyken el, havaya kalkıyor, kamçı Kule’nin boşluğundan göğün sonsuzluğuna doğru savruluyor ve toparlanarak sırtında, yüzünde, gövdesinin her bir yerinde şaklıyordu. Böyle böyle yola gelecekti. Yola, evet... Bir gümbürtüyle sıçradı. Gözlerini açtığında, ampulün çiğ, donuk ışığı tam da gözlerinin üstündeydi. Yağmur başlamıştı. Ne kadar zaman kaldım ben böyle, diye düşündü. Kaputu hâlâ sırtındaydı, atkısı çenesini ve burnunu kapatmış, boynunu ter içinde bırakmıştı. Kalkmalıyım, dedi ve aynı anda kalktı. Paltosunu çıkarttı, atkısını sıyırıp onun üstüne attı. Odanın bölmecindeki lavaboda abdest aldı. Namazını kıldıktan sonra seccadesinden kalkmadı. Gözlerini yumdu: virdini yerine getirmesi gerekiyordu. İşte o sırada o sesi bir daha işitti: “Yavrum, diye sesleniyordu ona, o boyalı ölü nedir biliyor musun, diye soruyordu ona, o boyalı ceset, süslü ceset?” Gözlerinin önünde canlanmış duran o güzel yüze bakarak haykırdı nerdeyse, hayır, ben ceset istemiyorum, ben ölüsevici olmak istemiyorum, ben seni istiyorum, diye… Ama sesini kendinden başka kimse işitmedi, haykırışı semanın boşluğunda dağılıp gitti, bir, işitmesi gereken, o…

Yırtılma

Birden o ses işitilmeye başladı: gıcırtı gibi bir sesti ya da uzaklarda bir kaz tıslıyordu. Yerin boşluğuna birkaç parça toprak düşer, serpilir gibi oldu. Kefen bembeyazdı, nerdeyse gözleri kamaştıracak denli de parlak. Kefenin en beyaz yerinden bir yırtılma sesi duyuldu: yırtılmıştı. Gıcırtıya benzeyen gürültü bu kez anlaşılabilir bir düzene kavuştu: “Yaz!” diye buyurdu. Bu arada toprağı dişleriyle yaran iki yaratık belirdi. Onları tanımayanlara görünüşleri korkutucu görünebilirdi. Beyaz, karşıkonulmaz dişleriyle toprağı habire yarıyorlar, bir yere ulaşmaya çalışıyorlardı. Yeryüzü yaratıklarından herhangi birine benzetilmeleri mümkün değildi. Bakışlarından uzun alevler fışkırıyor, alevler toprağı ve kayayı delip geçiyordu. Dilleri ok gibiydi. Soluyuşlarından da fırtınalar esiyordu. “Yaz!” diye buyuran sese karşılık, cılız, mecalsiz, ürkek ve titrek bir karşıkoyuş hırıltısı işitildi: “Ben yazmasını bilmem.” Bir yerlerde demirden, iri topuzlar peydahlandı. Topuzların havada savrulmasıyla ıslıklar çalındı. Sert rüzgârların çıkarttığı türden ıslıklardı bunlar. Ayrıca deniz uğulduyordu. Serin. Derin. Mahzen diplerinin loşluğunu taşıyan. O loşluk denli soğuk. Ürpertici. Mercan gözlü sıçanların sürü halinde kaçışları. Sıçanların bronşitli cikirtileri. “Ben yazmasını bilmem” diyen cılız sesin itirazından önce, gökgürlemesi gibi duyulan buyruk her yandan işitilmişti bile: “İşte bunun üzerine yaz!” Kefenin beyaz ve parlak yerinden yırtılmış bir parça, bir yüze doğru fırlatılmıştı. Kefenin geri kalan kısmı kanlı ve çamurluydu. Her kımıldanışta yerin yarıklarında uçurumlar hâsıl oluyordu. Uçurumların dibinde bataklıklar görünüyordu. Yarasa büyüklüğünde sivrisinekler ordan oraya hızar sesine benzeyen sesler çıkartarak uçuşuyordu. İri, at büyüklüğündeki kurbağalar da sivrisineklere dillerini çıkartıyor, yakalayabildiklerini yakalıyorlardı. Pitonlar da kurbağalara doğru sinsi sinsi süzülüyor, onları yutmak için fırsat kolluyordu. O cılız ses gene duyuldu. Bu kez: “Kalemim yok!” diye mazeret açıkladı. Gökgürültüsü bu kez bir kahkahaya dönüştü. Kasıklarını tuta tuta gülen korkunç bir adamın gülmesi gibi bir şeydi bu: “Kalemi yokmuş!” diyerek özür dileyen sese öykündü. İkinci bir gökgürültüsü de onu yankıladı: “Kalemi yokmuş!” “Kalemi mi yokmuş?” “Kalemi yokmuş, öyle mi?” Bu gürültüleri, bu istihzaları kim duysa ürkerdi. Ürkütücüydü. İrkiltici. “Al sana kalem!” diye gürledi o ses. Havada bir zencir şakırtısı işitildi. Yüzbinlerce tonluk dubaları demirlemek

için kullanılabilecek türden zencirlerdi bunlar ve biraz daha fazlası. Ama zencirler, o gürleyen sesin elinde at kılından yapılmış bir kamçı gibi şaklıyordu havada. Derken sol taraftaki duvar yıkılıyor, ateşten bir kütle devriliyor. Ateşten oluşmuş gedikten içersi görünüyor, orada her şey ateştir ve ateştendir. Yılanların ateş dilleri savruluyor, bir zebani çıngıraklı yılanlardan meydana getirdiği kırbacını savuruyor, ateşten akrepler ateşle ateş raksı yapıyor, kanlı bir tepsinin üstünde ateşten kelleler taşınıyor, katran, irin ve balçıktan oluşmuş ağdalı bir sıvının içinde cesetler yüzüyor. Ateş gediğinden oluşmuş mağaranın önünde gökgürültüsü bir daha işitiliyor: “Daha sırası var buranın! Sen yaz! İşlediklerini yaz! Ya bu mağaradan geçip serin yerlere ulaşacaksın ya da buraya dü-şe-cek-sin!” Cılız itiraz yeniden: “Ama ben..” diyecek oluyor. Ancak havada savrulan zencirin sesi onu susturuyor. Susup kalıyor. Pusuyor. Elleriyle yüzünü savunmaya bile gücü yetmiyor. Zaman orada duruyor. Her şey donup kalıyor. Ateş donuyor. Orada her şey buz gibi bir ateşe kesiyor. Duruyor. Buzlaşıyor.

“Heey, bu dağlara n’olmuş?”

“Hangi dağlara? Ne dağı?”

“Ben burayı terk ettiğimde Uhut Dağı ve Uhut Çölü buradaydı!”

“Şimdi mi yok olmuş diyorsun?”

“Elbette. Ben daha iki dakika önce buradaydım.”

“Saçmalama. Ben ikiyüz yıldan bu yana burdayım, burda dağ mağ yok. Burası gördüğün gibi, hep böyle, düz, dümdüz bir yer.”

“Ne acayip. Deniz? Deniz nerde? Şu susuz çöl benim denizim olmasın? Benim gökyüzüm? Deniz ve sema ve arz bir kâğıdın üstündeymiş gibi duruyor: aynı yüzeyde. Açıkla bana. Yoksa fıttırabilirim.”

“Sen zaten fıttırmışsın arkadaş. Sen sayıklıyorsun.”

“Ama Bağdat ve Horasan ve İstanbul...”

“Ne diyorsun sen be?”

“Bütün o görkemli kentlerim, benim kentlerim.. Ve görkemli Nil! Deli Fırat! Mahzun Dicle!”

“Aynı dili konuştuğumuzu sanmıyorum seninle hemşerim. Nerelisin sen?”

“Onlar nerdeler?”

“Onlar kim?”

“Onlar. Bizimkiler. Hepsi mi?.. Hadi, inkâr etme, ölmediklerini söyleme bana. Belki de gelecekler.. öyle mi? Beni inandıramazsın. İnandırabilecek misin?”

“Nil de, Fırat da, Dicle de, hepsi sende, senin içinde. Bunu daha öğrenememiş olman şaşılacak bir şey!”

“Evet, evet, işte, akıyorlar, damlıyorlar, dökülüyorlar, bunu ayrımsamamış olmama ben de şaşıyorum şimdi. Bu yılanlar ve irin de, bu balçık, bu balgam da.. eskiden olsa öğürürdüm.. mızrağının ucuna dünyayı topuz olarak takmış olan şu da kim? Beni mi tehdit ediyor yoksa?”

“Sen kimsin?”

“Bilmiyorum. Yalvarıyorum söyle bana. Yoksa.. yoksa.. çıldırabilirim.. anneeee! Aaaannnnneeee!!!”

Tak! Tak! diye işitilen ses, bir an sonra munisleşti ve yumuşak bir kapı tıklatmasına dönüştü. Yer yatağının yorganı bir tarafa fırlatılmıştı. Kendisi de kilimin üstünde debeleniyordu. “Allah, Allah!” diye haykırdığını sanıyordu, ama gözlerini açtığında, dilinin damağına yapışmış, dişlerinin birbirine kilitlenmiş olduğunu ayrımsadı ve ağzında suskunluk, yalnızca sessiz, kelimesiz bir suskunluk biçimlenmiş olduğunu algıladı: demek ki, hep, kelimesiz olarak bir adı, o adı anıp durmuştu.

Kapının açılmasıyla birlikte, arkasından güneş ışığı vuran annesinin siluetini ayrımsaması bir oldu.

“Ne yapıyordun?”

“Ben mi? Bilmem. Hiç. ”

“Biri kendini yerden yere vuruyormuş gibi sesler duyuluyordu da?”

“Öyleyse biri cezbelenmiş olmalı.”

“O da ne demek?”

“Bilmem. Öyle şeyler oluyor bazen. Ben de hissediyorum.”

“Ah, şimdi hatırlıyorum, eskiden böyle şeyler olurdu, bir komşumuz vardı, hatırlıyorsun onu değil mi?”

“Evet, anne.”

“Her zaman çok uzaklardaymış gibi dururdu, her zaman bir sırrı saklarmış gibi bir hali vardı. Acaba gerçekten de bir sırrı var mıydı?”

“Bunu hiç bir zaman öğrenemeyeceğiz.”

“Bence de öyle. Böyle insanlar sırlarını mezara taşıyor. O da, varsa bir sırrı, onunla gitti.. mezara.” Anne, beklenmedik biçimde bağırdı birden: “Mezara gitti. Mezarlar sır saklamak için mi kazılır?”

“Bize ne oluyor bilmiyorum.”

“Bize bir şey mi oluyor, bilmiyorum.”

“Sanki günden güne eriyoruz, inceliyoruz, ağırlığımız azalıyor. Böyle olacağını söylemişlerdi bana. İşte, söylenenler oluyor şimdi, kimi zaman yüreğimin üstünde batmanlarca ağırlığında bir yük, kimileyin de kuş gibiyim. Hadi bana uç de anne. Uçmak istiyorum.”

“Bütün acemiler böyle konuşurmuş. Acemi olanlar uçtuğunu gizleyemezmiş, onun için de kıdemliler onları hor görürmüş, sırrı saklamadılar diye. Kıdemlilerse uçtuklarını asla göstermezmiş. Bence de sırrın ortaya dökülmesi uğursuzluk getirir.”

“Ne güzel konuştun, anne. Ateşten de bahset bana, o irinlerden, kan çanağı günlerden, mezara götürülen sırlardan, dünyamız onlarla da dolu.”

“Evet, her şey vıcık vıcık.”

“Ezik.”

Güneş doğuyor, ay da güneşle birlikte doğuyor, güneşin ışınlarıyla ortalığın pusu oynaşıyor, biri ötekiyle eğleşiyor, bir yürek kan ağlıyor,

oyulmuş ağızlar yalvarıyor, gövdelerin üstünden ağır, çelik tekerler geçiyor, değirmen taşları da dönüyor, uğulduyor ve öğütüyor, uzaklardan babanın sesi çınlıyor, durup kulak veriliyor o sese, o ses baygınlaşıyor ve gürleşiyor, kimse gülümsemiyor, sızlanmıyor, yukarlara doğru uzanan eller, yalvarışlar, ağlamalar, bir eziklik, belirsiz bir şey, bir şey bir yerinden yırtılıyor, yırtılmanın sesi bir daha duyuluyor, bir adam –gençten biri- Allah diye bağırıyor, döşünü yumrukluyor, yıkılıyor

ve bir zaman

orada

öylece kalıyor.

Maske

Maskeler takmışlardı. Maske taktıklarını gizlemiyorlardı. Kimilerinin yüzünde taktığı maske iğreti duruyordu. Kimilerinin yüzündeki çocukların oyun oynarlarken ya da birbirlerini korkutmak için kullandıkları maskelere benziyordu. Besbelli, kendini gizlemek için takılmış maskelerden değildi bunlar. Gene de maskeydiler ve önüne geçirildikleri yüzü gizliyorlardı. Kimileri korkunç görüntü versin diye özenilmişti. Kimileri çirkin bir görüntüyü yansıtmak istiyordu. Erosça olanlar da bulunuyordu aralarında. O kızınki öyleydi. Topuz yaptığı saçının üstünden maskesinin ipi orada bir fiyonkla bağlanmıştı. Ellerini çırpıyordu. Ama bu ellerin kim için ya da ne için çırpıldığı anlaşılmıyordu. Çünkü karanlık öndeki görüntünün ortaya çıkmasını önlüyordu. Arkada görünen yüz muzip bir anlatımla kızı kolluyor havasını veriyordu. Gene de bu ikisi arasında oluşmuş olan yoğun karanlık aralarındaki ilişkinin ne menem bir ilişki olduğunu açığa vurmayı yasaklamıştı. O devcileyin karanlık gölgenin ve o gölgenin üstünde ipileşen karanlıkçıkların bir lokomotif olabileceği ileri sürülebilirdi. Ne var ki, buna inanmak istemeyen bir başkası durumu bir başka öneriyle düzeltebilir ve o dev gölgenin siyah bir kar altında kalmış bir evin çatısı olduğunu belirtebilirdi. Gerçekten de çatının şurasından burasından fışkırmış olan kara kara ağaç dalları yüzünden evin bahçesine gizlenmiş bir büyük kulübe bulunduğuna inanmakta zorluk çekilmezdi. Kömür yığıntısının orda kürek sallayan bu insanlara da ne oluyordu? Kazmalarıyla, kürekleriyle o kömür yığınını ordan kaldırıp nereye götürmek istiyorlardı? Kömür yığınının arkasında su sıçramış gibi saçılan ışık yığını da aslında karanlığı ve pusu aydınlatmak bir yana varbulunan karanlığı ve sisi iyice yoğunlaştırıyor, karartıyor, görünmez hale getiriyordu. Yol boyunca uzanan elektrik direkleri, onların donuk ampulleri de, bu sıçramış su görüntüsündeki ışığın oralardan başlayıp, uzaklara, sonsuza değin uzaklara doğru uzanıp gidiyordu. Uzaklarda, kaldırımda yürüyen biriydi o. O, yani bilinmeyen olan, bilinmeyen biri olarak boynunu paltosunun yakasına gizlemiş, elleri ceplerinde yürüyen adam, gençten biri olduğunu ileri sürmek zor değil. Sütunlar, gölgeler, dikilitaşlar, çirkef suları, gecenin bir yerlerine doğru kayıp gidiyor, gidip yitiyor. Asılmış bir adamın silueti de gerilerde kalıyor. Bir kulübenin kör penceresine doğru, nerden çıktığı belli olmayan bir

ışıldağın ışıkları fışkırıyor, gene de kulübeyi aydınlatmayı beceremeyen ışıklar, orada keskince, acımasızca, zalimce saplanıp kalıyor kör pencereye.

Çevresi çepeçevre karanlığa gömülmüş olan o alçak duvarın önünde iki genç adam oradaki afişleri seyre koyulmuş, orada ebediyen dikilip kalmışlar ve o duvarın bir parçası haline gelmişler. Berideki adam paltosunun yakasına bürünmüş olarak geçip gidiyor ordan, birbirlerini görmüyorlar, gördüklerini ayrımsamıyorlar ve birbirlerine aldırmıyorlar. Kömür işçileri durmadan kürek sallıyor. Bir başına el çırpan kız ellerini çırpmayı sürdürüyor. Gece. Tenha. Karanlık. Işıklardan savrulan kara lekeler, karanlıklar. Derken el çırpan kızın ellerinin doğrultusunda beliren, kaynaşan, tamtamların eşliğinde dans eden kalabalık, kalabalığın çılgınlığı. Yürüyen trenlerin rap rap tıkırtıları. Maskeler. Binlerce, onbinlerce maskeli insan. Maskesinin ipini saçının topuzunda fiyonk yapmış olan kız, öbürleriyle birlikte sallanıyor, kıpırdanıyor, kendinden geçiyor. Paltosunun yakasına bürünmüş olan genç adam bu kızı arıyor, ne yazık ki, onu nasıl tanıyacağını bilemiyor. Nasıl tanıyacağını bilemiyor, ama onu bulacağından emin görünüyor. Onun fotoğrafını görmüş olduğunu düşünüyor. Maskeli fotoğrafı. Aslında maskeyi mi tanıyacak, yoksa gerçek yüzü mü, henüz belli değil. Hangi maske hangi yüzü saklıyordu acaba? Ya da hangi yüz hangi maskeyi? Nasıl bilecek? Bilecek mi? Ona, her şeyde, her canlıda efendini görmeyi deneyeceksin demişlerdi, o da öyle yapıyordu. Eğer o fotoğrafı görülen kız da onun efendisi yerinde duracaksa onu bulması gerekiyordu. Çılgın kalabalığın içinde, boynunu çekmiş, ötekilerden ayrı, belki ayakları biraz kıpırtılı, yürüyordu. Onu göreceğini düşünüyor, ama görünce ne yapacağını, ne söyleyeceğini bilmiyordu. Ne olacaktı? Bir patlama? Bir yok oluş? Bir kendinden geçme? Ne? Bunlara hazır mıydı? Hazır olduğu herhangi bir şey var mıydı? Ayrılıklar ve buluşmalar.. kavuşmalar ve bölünmeler.. nasıl başa çıkacaktı? Diyebilirdi ki: “Sen O’sun!” Gördüğü her yüzün üstündeki maskeyi parçalayıp atıyordu. Yırtılan her maskenin altından yeni bir maske peydahlanması onu ürkütmeye, biraz da umutsuzlandırmaya başlamıştı. Düşte görülen kızdı o. Onu maskesinden bile tanıyacaktı, şaşmazdı. Kararlı adımlarla dolanıyordu şimdi. Bir maskeyi aşağı indirdi. Maskenin sahibi: “Ne yapıyorsun?” diye çığlık attı. Bir başkasını daha indirdi. Çığlık aynı kelimelerle bir daha yükseldi. Duymadı onları. Yürüdü. Derken kalabalığın arasında bir piton göründü. Sürünerek ona doğru geliyordu. Pitonun ağzına şeytan saklanmıştı. Pitonun

dişlerinin arasından şeytanın sırıtışı seçilebiliyordu. Bu da mı bir maskeydi? Cennete giren şeytanın maskesi miydi yılan? Yoksa şeytan mı yılana maske olmuştu? Yılanın çatal dilini bileğine dolandırdı, çekti, ama kopartamadı onu. Yılanın yüzünde değişiklik olmadı, cam gözleriyle, cam gözlerini kırpıştırmadan bakıyordu. Bileğini kuvvetle silkti ve: “Sen o yılansın!” dedi. Sonra dili bıraktı. Yılanın yüzünde değişiklik olmadı. Yılanın kulağı yoktu. Söyleneni işitmemişti. Kalabalığın arasından tıslayarak akıp gitti. Genç adam birdenbire silkindi, ben nerdeyim, diye sordu. “Ben yunusun karnındayım” diye cevap verdi. Öyleyse bu karanlık yunusun karnındaki karanlıktı ve bilgisizliğin ve aymazlığın hem işareti, hem bedeliydi. Birden telaşlandı. Yunusun onu kusması gerekiyordu. “Yunus kardeş” diye seslendi “yunus kardeş, beni kussana!” Yunus onu kustu, çünkü yalvarmasına dayanamamıştı. Böylece o maskeli insanların arasında yürümeye başladı yeniden. Ve işte o sırada, o kaçınılmaz maskeyi –hayır, o maskenin sakladığı yüzü- gördü. Arkasından koşmaya başladı. Aralarında bir yay aralığı mesafe kalmıştı. Elini uzatıyor, kendini ileri doğru atıyor, ama bu mesafeyi yok etmeyi başaramıyordu. “Dur!” diye bağırdı. Bir yandan da koşuyordu. “Dur! Rica ediyorum, dur!” Ama o sanki bu sesi duymuyormuşça o sonsuz kalabalığın arasından süzülüp gidiyordu. Böylece onu yakalamaktan vazgeçti, aklına başka bir fikir gelmişti. Onun yanından sıyrılarak önüne geçti ve onun önünde durdu. Şimdi karşılıklı durmuşlardı. “Sen o’sun!” diye bağırdı genç adam. Elini, maskenin fiyonguna attı. Fiyongu çekip koparttı. Maske fiyongun ucunda sallanıyordu. Ama kopartılan maskenin altından bir yenisi çıkmıştı bile. “Söyle bana” dedi “balığın karnındaydın sen de, değil mi?” Kız, beklenmedik biçimde ve sakince: “Evet” dedi “yunusun karnındaydım ben de!” “Sen osun” diye bağırdı delikanlı bir daha. “Evet” dedi kız, gene aynı sakinlikle: “Ben oyum!” “Öyleyse sen sensin!”

“Evet, ben benim!” dedi kız.

“Demek ki, sen bensin?”

“Evet, ben senim!” dedi kız.

“Sen osun!”

“Ben oyum!”

“Ben de oyum!”

“Öyleyse niye maskeni çıkarmıyorsun?” diye sordu kız.

“Ne maskesi?” dedi delikanlı “benim maskem yok!”

Kız elini onun yüzüne uzattı, o yüzden bir şeyi yırtıp çıkarttı ve:

“Peki, bu ne?” diye sordu. Elinde kendi yüzündeki maskenin bir eşi sarkıyordu. Şiddetle çekildiği için parçalanmıştı.

Çıplak yüzleriyle birbirlerine baktılar. İkisi de kendini bir aynaya bakıyormuş sandı. Korktular ve gülümsediler.

İskelet

Nerdeyse görmeden girdi kapıdan içeriye.

Cümle kapısının kocaman anahtarını yeniden kuşağının arasına soktu.

İç avluda birkaç adım atmıştı ki, aklına birden gelmiş gibi anahtarı kuşağının arasından çıkarttı, kapının arkasındaki yuvasına yerleştirdi, anahtarı yuvasında iki kez döndürdü, kapının kilitlenmiş olduğundan emin olmak için yokladı, sonra da duvarda asılı duran kol demirini kaldırıp kapıya tutturdu.

Ortalık iyice kararmıştı. Dış avluya yürüdü, oradan havaya baktı. Evet, kararıyordu hava. Tavuklar kümese girmişti. İki tavukla bir horoz da, kümesin üstündeki bir kirişte tünemişti. Yemlerini vermeye geciktim, diye geçirdi aklından, zavallı tavuklarım, zavallı horozum..

Geriye döndü, iç avludan yukarıya, yattığı odaya çıkan merdivenin başına geldi, orada sarfiyatsız ampulün düğmesini çevirdi, ortalık sarı, ölgün bir ışıkla aydınlandı ya da belki karardı..

Merdivenden yukarıya çıkarken eteklerini elleriyle tutup kaldırdı. Çoğu kez eteklerini kaldırmayı unutur, o zaman da ayakları eteğine dolaşır, merdivende tökezlerdi. “Kızım Zehra” diye kendi kendine söylenirdi.

Yukarı katın sofasına çıkınca soluklandı biraz. Gene yemek yapması gerektiğini düşündü. Gene o lanet olası işlere bir kez daha bulaşması gerekecekti, pisboğazının elinden nereye kaçacağını kestiremiyordu. Kilerle mutfak arası, sonradan oraya kondurulmuş bölmece girdi. Tüpgazlı ocağı da oradaydı. Küçük kuşhaneyi çekti. Musluktan içini yarıya kadar suyla doldurdu. Ocağın üstüne bıraktı. Bu işi bilinçsizce yaptığını biliyordu: her ne pişirecekse, nasılsa su gerekecekti. Tencereyi ocağın üstüne bıraktı, kendisi, sofanın alt kattaki odanın damıyla birleştiği yere konulmuş olan musluğa yöneldi. Kolunu çemredi, ayağındaki kalın muslin çoraplarını çıkarttı. Musluğun önüne çömeldi. Abdestini aldı. Amentüyü okurken soluğunun derinlikleştiğini duyumsamaya çalıştı. Çamaşır ipine asılı bırakılmış olan havluya elini yüzünü sildi, başka bir havluyla da ayağını kuruladı.

Eve dönerken akşam ezanının okunduğunu işitmişti. Kerevetin üstüne katlanıp konulmuş olan seccadesini sofanın tahtasına serdi. Namaza durdu. İkircikleniyordu. Yüreği çırpınıyordu. Acaba bu gece başına neler gelecekti? Nasıl uyuyacaktı?

Damın üstünden, geç kalmış bir kırlangıç sürüsünün kanat çırpışları ve onların çığlıkları gelip geçti. Sonra her şey birdenbire sessizleşti.

Yer yatağının içinde dizlerini karnına çekmiş, kollarını bacaklarından dolandırmış, çenesini dizlerine yaslamış, karanlığın sesini dinlemeye çalışıyordu.

Evlerinin hemen önündeki pınar kurumuştu. Çocukluğunda pınarın sesini, suyun çıkardığı düzensiz hışırtıyı dinleyerek uyurdu. Pınar kurumuş şimdi. Pınarın sesi, belki de dedesinin ve babasının dirimliliğiyle anlam taşıyordu. Şimdi onlar da yoktu. Ağabeyleri.. onlar da. Hiçkimse. Böyle, bu uçsuz bucaksız dünyada bir başınaydı. Eskiden olsa bundan kendine bir ağlama payı çıkarmayı becerebilirdi. Şimdi onu da yapamıyordu. Ağlayabilmek, kederlenebilmek için de galiba bir parça gençlik gerekiyordu. Oysa kendisi..

Güz havasının getirdiği serinlik, o üstüne kondurulmaz ayaz, pencerenin yarıklarından odasına, odanın karanlığına sızıyor, sırtını yokluyordu. Yorganı omuzlarından aşırmaya çalışırken, incecik dudağı aralandı, dudağının iki kenarında sayısız ince çizgiler oluştu, çarpılan ağzıyla sese dönüştürülemeyen kelimeler oluştu: “oysa.. oysa neler yapmak istemiştim.. kendime, babama.. zavallı anacığıma.. ve zavallı ağabeylerime..” Özellikle büyük ağabeyi aklına geldikçe içi burkuluyordu, onu daima bir yarım adam saymıştı, evin içinde o her zaman bir ağırlık, bir yük olarak görülmüştü, gençliğinde damdan düştüğü, bu yüzden her şeyinin yarım kaldığı söylenirdi, bedence bir eksikliği yoktu, ama hiç bir baltaya sap olamamıştı, kimse güvenmezdi ona, ne aklına, ne bedensel yeteneklerine.. öyleydi işte, zaten tek kızı da kötürüm doğmuş ve küçük yaşta ölüp gitmişti.

Şimdi yattığı odanın altı, onun çocukluğunda ahır olarak kullanılırdı, atları, eşekleri, keçileri vardı. Onların nefesleri, tepişmeleri, hırıltıları işitilirdi, sürekli bir sıcaklık yayılırdı ahırdan. Aşağı doğru kulak kabarttı, acaba o sesleri bir daha işitebilecek miydi? Bir atın tepinmesini, başını sallayarak hımkırmasını işitir gibi oldu, atın tepinmesinden eşekler

huylandı, keçiler de tedirgin oldu. Güz rüzgârıyla bazı dalların sallandığı, yaprakların hışırdayarak döküldüğü duyuldu. Çocukluğunda böyle havaları ne kadar severdi. Babası sağdı daha. Ninesiyle koyun koyuna yatarlardı. Onlar için neler yapmak istediğini düşündü. Bu yüzden kasabalarını terk etmişti. Bağ yaşantısından hoşlanmazdı, hoşlanmadığı için ötekilerin de hoşlanmadığını düşünür, onları bu yaşantıdan kurtarmayı düşlerdi. Evde herkesin ona güveni sonsuzdu, bu yüzden onları bırakıp gitmesini yadırgamak şöyle dursun, içten içe teşvik ettiler. Okuma parasını çıkartmak için işe girmişti. Girdiği işi öylesine benimsedi ki, okumasını feda etmeyi göze aldı. Biraz para yapayım da nasılsa okurum diyordu, ama “para yapmanın” sonunu getiremedi. Bir şeylerin eksik kalmışlığı, eksik bırakılmışlığı içinde giderek büyüdü: belki de eğitiminin yarım bırakılmışlığıydı bu. Ağabeylerinin cenazesine yetişemedi, annesininkine de. Ağabeyleri ana babalarından daha erkenci davranmışlardı. En son giden babasıydı. Onunkine de yetişemedi. Her defasında, baba ocağına döndüğünde cenaze kalkmış oluyordu.

Babasından sonra kaldıracağı ya da yetişmesi gereken bir cenaze daha olmamasına rağmen kasabaya dönmeye karar verdi, işinden ayrıldı. O eksiklik, eksik bırakılmışlık duygusunu da yedeğinde taşıyarak. Minik bir ikramiye de almıştı iş yerinden ayrılırken. Ama böyle şeyleri gözünün gördüğü yoktu artık.

O açmazı silkip atamıyordu üstünden. Ana babası hayattayken kendini işinden dolayı tutuklanmış olarak duyumsuyordu, şimdi işini bırakmış, dilediği özgürlüğe kavuşmuştu, ama şimdi de ana babası hayatta değildi. Oysa istiyordu ki.. ama artık kendini çocuk gibi duyumsayabilmesi için çok geçti, oysa daha birkaç ay öncesine değin kendini çocuk yerine koyabiliyordu, ellisini devirmiş olmasına rağmen, çünkü babası daha hayattaydı birkaç ay öncesinde ve o da onun kızıydı, babası ona küçük kız muamelesi yaparak saçını okşayabilirdi, o da başını uysallıkla babasının avuçlarına bırakabilirdi. Şimdi artık yoktu bunlar ve birdenbire olgunlaşmış, dahası yaşlanmıştı. Artık kendini yaşlı biri olarak görebiliyordu. Yaşını şimdiye kadar küçük göre göre kısmetlerini de tepmişti, ne ki artık başının lahit taşına değdiğini kabul etmesi gerektiğini biliyordu. Ve daha neleri.. ve unutulmamış, unutulamaz genç ölü sevgiliyi.. özellikle onu.. onu unutmaması ve bilmesi gerektiğini..

Çocukluğunda böyle şeylere karşı içinde bir isteksizlik, bir tepki uyandırılmıştı: kendini “bu işin” derinliklerine bırakanların akıllarını oynattığı söylenirdi. Bu yüzden o da, hep uzak kalmıştı “bu işe”. Şimdi, kasabaya dönünce, soru, birdenbire biçimlendi kafasında: neden? Ama neden? Neden oynatacakmış? “Bence bu, daha çok çekemeyenlerin ve bu işin dışında kalanların işi” dedi. Kasabaya döndüğünde, aslında pek çok şeye geç kalmış olduğunu gördü. Bazı şeyler şimdiye değin çoktan yapılıp bitirilmeliydi, bazı şeylerin defteri çoktan dürülmüş olmalıydı. “Ama bu kadar daha yaşayacak değilim” dedi. İlk dersini aldığı gün, sevinçten çıldıracak gibiydi. Tesbihinin ucundan tutturarak ona tövbe veren zat yoğun bir saygı duygusu uyandırıyordu, sözleri kesin ve güven vericiydi, ona güveniyordu. O günden sonra haftada birkaç defa sohbete katılmıştı, her defasında memnun kalarak, bunları daha önce yapıp bitirmesi gerektiği duygusuna kapılarak. Bu gün yeni bir şey öğrenmişti, bazı kadınlar “ders tazelemek” istemişlerdi. Böyle bir fırsatın bulunduğunu öğrenince şaşırdı ve sevindi. Bir an içinden geldi, ben de dersimi tazeleyeyim diye düşündü. Öteki kadınların yanına o da diz çöktü. Ancak efendi hazretleri, ötekilere sormadığı soruyu ona yöneltti: “Sen niçin tazelemek istiyorsun dersini?” diye sordu: “Kebair mi işledin?” Ne demek istendiğini anlamak isteyerek başını önüne eğdi. Efendi devam etti: “Zina, fuhuş, hırsızlık, cinayet, yalan söylemek.. bunlar kebâirdendir efendim..” Cevap vermeden, başı önüne eğilmiş durdu öylece. Efendi de üstelemedi ve ötekilerle birlikte ona da yeniden tövbe verdi ve yeniden dersini tarif etti. İşte, yeninin içinde yeni bir hayattı.. böyleydi. Nasılsa geçim derdi yoktu, bu ev onundu, bağları vardı. Parası da. Kendini, benliğinin, tininin ihtiyaçlarına vermenin zamanıydı.

Böylece, kendini baştan tırnağa bir daha yıkaması gerekiyordu.

Hava gittikçe serinliyordu.

Usuldan bir poyraz çıkmıştı.

Birazdan damın kenarındaki çivisinden çıkmış çinko oluklar rüzgârın etkisiyle tıngırdamaya başlayacaktı. Bu taciz edici gürültüyü sabaha kadar dinlemek zorunda kalacağını biliyordu.

Kalktı. Ocağa su koymak için odadan dışarı çıktı.

Odaya yeniden döndüğünde pencerenin kenarına oturdu. Bazen oradan dışarsını seyretmek hoşuna giderdi. Gerçi oradan görünen hiç bir şey yoktu. Sokak daracıktı. Evlerin avluları olmasa nerdeyse birbirinin içine girmiş denebilirdi. Evin önünden geçen sokak –sokak denebilirse buna- ana caddeden başlayıp kale dibine kadar uzanan eğri büğrü bir geçitten ibaretti. Odanın çıkıntısının duvarına açılmış pencereden kalenin bir bölümü görünürdü. Ama gecenin bu vaktinde ne kaleye çıkan birilerini, ne sokaktan geçenleri görmek mümkündü. Burası küçük kentin merkezî yerlerinden biri sayılmasına rağmen gene de bir ada gibiydi, çevresi boşaltılmış ve kentin öbür yöreleriyle ilintisi kesilmiş. Daha yukarlardaki Kızıl Kabirlik de görünmezdi buradan, yalnızca onun, orada olduğu bilinirdi.

Ne kadar zaman oturdu orada, bilmiyordu. Niçin usanmıştı, onu da bilmiyordu. Ama artık kalkması gerektiğini duyumsadığında sanki elle tutulur bir şey onu yerinden iteklemiş gibiydi, ayağa kalktığında şifoniyerin üstündeki koca altın yaldızlı aynada büstünü gördü, beyaz geceliğinin içinde âdeta kefene sarınmış biri gibi görünüyordu, iki eliyle döşünü tuttu, geceliğinin fiyongu çözülmüştü ya da zaten hiç bağlanmamıştı, kordonun iki ucundan tuttu, biraz sıkıladı, bıraktı, birden saçlarına takıldı gözü, darmadağındı, Allahım, diye düşündü, nasıl açık bırakabilmişim, dedi, biliyordu ki, onların örtülmesi başka birilerinden sakınmak için değildi, onların yalnızca örtülmeleri gerekiyordu, kendi kendine verdiği sözü anımsadı: ben karanlıkta bile örtüneceğim, demişti, bunun nedenini şimdi iyi bildiğini sanıyordu, şifoniyerin üstündeki tülbendi aldı.

İşte, yeniden işitti o sesi. Puhu kuşunun adından başka hiç bir şeyini bilmezdi, ne kendini, ne sesini. Ama işittiği ses, ona nedense bir yerlerde öten bir puhu kuşunun sesi gibi geliyordu. Kulak kabarttı. Oda karanlıktı. Dışarsı karanlıktı. Işığı yakmamış olduğunu ancak şimdi algılamaya başladı. Ama aldırmadı. Aynanın içinden geçip gitmek istiyordu. Oradan nereye yol bulabileceğini şimdiden düşünmesi gerekmiyordu. Nasılsa o ses ona yol gösterirdi. Aynanın saydam yansımasında kefene bürünmüş olarak duruyordu karşısındaki yaşlı kız, yüzü buruş buruş.. tavanarasının tozlu aralıklarından ince topraklar dökülüyor, gelincikler ordan oraya seğirtiyordu. Puhu kuşunun sesini yeniden işittiğinde, onunla aynı anda, aşağıda cümle kapısının tıklatıldığını da işitmesi bir oldu. Aynanın önünden birden çekildi. Pencereye koştu. Aşağıya, sokağa baktı, kimse görünmüyordu. Alnını cama dayadı. Gözlerini kısarak bir daha baktı.

Kimseyi göremedi. Ama kapının tıklatılması yeniden işitildi. Hayır, rüzgârın etkisi olamazdı bu, bilinçli bir tıklatılma olduğu belliydi. Pencereyi, çerçevesinden tutup kaldırmak istedi, ama aynı anda bundan caydı, başını dışarıya uzatmaktan nedense korktu. Birden odadan dışarıya fırladı. Merdiven basamaklarını süratle ve birer birer, aşağıya doğru kayarcasına indi, yarı yerde durdu, bana n'oluyor diye aklından geçirdi, ama henüz sorusunun bilincinde olamadı. Tırabzanları tutarak kendini yukarıya çekmeye çalıştı. İşte o anda kapı yeniden tıklatıldı. Kapının arkasında birinin durduğunu sezinledi. "Kim o?" diye seslendi, dikkat kesilip dinledi, ama anlaşılır bir cevap alamadı. Bu kez ihtiyatla aşağı doğru sürüklenmeye başladı. Eliyle tırabzanı sıkıca yakalamıştı. Sarfiyatsızın sarı, donuk ışığı merdivenin alt sahanlığını aydınlatıyordu. Oraya gelince eliyle tülbendini yokladı, yerindeydi. Geceliğinin fiyongunu bu kez boğazından düğümledi. Tıkırtıyı bir daha işitmek istiyordu. Orada, ayakta, öylece kaldı. Ne kadar bekledi, bilemedi. Tıkırtı bir daha duyulmadı. Ama o, bu kez merakından çatlayacak gibiydi. Kapıyı açıp bakmasa gece gözüne mümkün değil uyku girmezdi. Kapının anahtarını sahanlıktaki tağa bırakırdı. Anahtarı oradan aldı. Kediayaklarıyla süzülerek kapının arkasına kadar geldi. İlkin kol demirini yokladı, sağlam biçimde, tutturulduğu yerde duruyordu. Anahtarı yuvasına soktu, çevirdi, bir daha çevirdi, kilidin dilini eliyle kaldırdı, kapıyı usulcacık açtı. Gördüğü manzaranın şaşkınlığıyla küçük bir çığlık atarak yana çekildi. Yıllar öncesinde ölen sevgilisinin iskeleti duruyordu orada. Bir an bakıştılar. İskeletin gözlerinin yerindeki boşluklar dimdik ona yönelmişti. İlk şaşkınlığı geçince:

Gel, diye içeriye çağırdı iskeleti.

İskelet nazlanmadı, mekanik biçimdeki devinimiyle kapının eşiğini atladı, içeriye girdi, merdivene doğru yürümeye başladı. Zehra cümle kapısını kapattı, ama bu kez kilitlemedi.

Merdivenleri çıkabilecek misin? Diye sorduğunda, iskelet, merdiveni çoktan tırmanmaya başlamıştı bile. Biraz sarsak adımlarla tırmanıyordu, ama pek de güçlük çekmediği belli oluyordu. İskelet nihayet sofaya çıktı. Zehra da arkasından sofaya ulaştı. Orada yeniden karşı karşıya geldiler. Zehra:

Sana ne diyeceğimi bilemiyorum, dedi.

İskelet sırıtarak kör bakışlarla bakıyordu ona.

Sevgimi anlatmamı ister misin? Diye sordu. Hadi gel, odada oturalım, ayaz çıkmaya başladı. Biliyorsun, çok üşütmüştün..

İskelet odaya doğru yürümeye başladı. Kapıyı açıp girdi. Arkasından da kendisi girdi. Girer girmez de elini kapının yanındaki elektrik düğmesine uzattı. Ama iskelet kolunu kaldırarak düğmeyi çevirmesini istemediğini belli etti. Konuşmuyordu. Ama söylenenleri ve yapılanları anlıyordu.

Orada, bir an, karşı karşıya kaldılar, bakışları birbirine mıhlanmış duruyordu. Zehra hüzünlü bir sesle:

Ah, söylemiştim sana, üşütürsün demiştim, hatırlıyor musun?

Hatırlaman gerekir.

Döşünü açmış, rüzgâra dayamıştın, ben üşümem, bana bu dünyanın rüzgârı işlemez diyordun. Sonra hastalandın.

Sen, benim adımı unuttun sen, benim adımı unutan sen!

Adı konulmamış bir aşk yaşamadık mı biz?

Sen gittikten sonra ben de bekleyemedim, çünkü beklemeyi bilmiyordum, çünkü beklemeyi belletmemişlerdi bana.

Senin ölmüş olduğunu niçin kabul edecekmişimdi ki!

Evden, ailemden, en kötüsü senden kaçtım, başka türlü yapamazdım. Çünkü sevgimle başbaşa kalmak, öyle durmak istedim. Kendimi öyle durabileceğime inandırdım. O harikulâde an, senin öldüğün an, bu demektir ki, aşkımızın, adı olmayan aşkın artık sonsuzluğa perçinleneceği an geldiğinde, kendimden geçmiştim, kendimde kaybolmuştum, ölen sen miydin yoksa ben miydim, bunu kimse bilemedi..

Şimdi yürüyorum işte, bir adım daha atıyorum, bir adım daha..

Böyle böyle nereye değin gidebilirim?

Ben kendi surumu üfledim.

Ben şimdi ölmeden önce ölmeyi yaşıyorum.

Aşkın adının böyle konulabileceğini düşünüyorum.

Hadi git artık. Söyleyeceğimi söyledim sanıyorum. Bu ölüşle ve bu bitişle başlayacak her şey. Hadi. Oyalanma.

İskelet kıpırdadı olduğu yerde. Göz oyukları, kafatasıyla birlikte aynaya doğru çevrildi. Zehra'nın da aynanın karşısına geçmesini anlatmak istiyordu. Zehra aynanın önünde durdu. Aynada yansıyan büstünü gözden geçiriyordu. İskelet, arkasından ona yaklaştı. İyice yaklaştı. Zehra merakla ona bakıyordu. Sonra nasıl olduğu anlaşılmadı. İskeletin kafatası Zehra'nın kafasının içinde kayboldu, aynı anda omuz kemikleri, kollarının kemikleri, kaburgaları da, Zehra'nın omzunda, kollarında, kaburgalarında kayboldular. Zehra arkasını döndüğünde iskelet artık ortalarda görünmüyordu, yok olmuştu.

Uzaktan, boş bir kovanın taş zemine düştüğünde çıkarttığı sese benzer bir ses işitildi. Rüzgâr, damın saçaklarında deli deli uğulduyordu. Zehra, birden fırladı. Yatağının üstünde ayakta duruyordu. Birden, mutfakta kaynamakta olan suyun fokurtusunu işitti. O zaman abdest alması gerektiği aklına geldi. Odanın kapısını açtı.

Ölü

Poyrazın çıkardığı uğultudan başka bir şeyi duymadığını sanıyordu: bir yerlerde, birbirinin üstüne devrilen kovaların çıkardığı tangırtılar, bir çatıdan kopup düşen bir teneke parçasının taşla tokuşmasından çıkan öksürüklü çığlık, bir vapur düdüğünün boğuk böğürtüsü, betonu delen matkabın tiz, tozlu homurtusu, çöp arabasının gece vardiyasındayken çıkarttığı öfkeli, gümbürtülü haykırışı, fışkıran su sesleri, oluklardan boşalan seller, yaprakların hışırtısı, dalların çatırtısı, kırlangıç çığlıkları.. yekpare bir uğultunun içinde kaynayıp, kaynaşıp yitmişti her şey ve o, bunların hiç birini bir başına işitmiyordu, kendi gizli hıçkırıklarını da ve daha önce kendini hiç böyle görmediğini, çıplaklığını böylesi bir açıklıkla görmediğini düşünüyordu: üzgün, kederli bakışları saydam karanlığın içine ok gibi saplanıp kalmıştı. Gecelerdir, günlerdir yatmış bekliyordu. Neyi? Bilmiyordu. Arkadaşlarının kendisini "Çizgi" diye çağırdıklarını düşündü. Onlarla oynadıkları oyunları.. yıllar öncesini yani. Şimdi burada, bu, yabancı, daracık toprağın arasında, bu daracık toprak damda, onun Çizgi diye anıldığını bilen bir tek kişi bulunur muydu acaba? Ne yere çizgi çekerek oynadıkları oyunu, ne bebeklerini, ne adını bilen bir tek kişi? Bir kız çocuğu olarak evden uzaklaştığı her defasında onu Doğu'ya çeken büyü neydi acaba? Herkesin Batı'ya gitmeye heveslendiği bir sırada, o, tersine Doğu'ya yürümek istiyordu. Nedenini kendi kendine sorup duruyordu. Acaba oralarda bir yerlerde mi yakalanacaktı özgürlük? Orada, Çin'de ya da Hindistan'da yaşayan bir sevgilinin ardına düşüp oralarda, o yabancıl yerlere kanat çırpmak.. bu muydu istediği? Bu muydu başına gelsin diye çırpınıp durduğu? Uçmak istemiyordu, buna rağmen uçup duruyordu, kendi kanatlarıyla, elbette, başkasının kanadını istemedi hiç bir zaman, kendi kanadı yeterdi ona.. göz açıp kapayıncaya değin bir yerden bir yere gitmiş olurdu o, her zaman böyle olmuştu. İki ay Çin sınırlarının içinde dolandı (bir hülyaydı elbet, inkâr etmiyordu), iki ay Seylan'da kaldı (bir hülya, elbet!), oradan Hartum'a geçti, Hartum'un kızıl çöllerinde yalın ayak kızıl kumlara bastı, yürüdü, derken kendini Kahire'de buldu, Nil'e hayran kaldı, Nil'e hep hayran kalmak istediğini biliyordu, öyle oldu, Kahire'nin gündüz mezarlarına girdi, Kahire'nin gece mezarlarına da girdi, mezarlar, Kahire, yabancıl duygular, kendisi ve oranın kalabalığı, İstanbul bile hiç kalıyordu Kahire'nin dümbelekli zılgıtları yanında.. uzun bir yolculuk olmuştu.

Hülyasında bile varsıl köşklerde oturmayı düşünmemişti, mezarlarda yaşamıştı: kırık dökük eşyaları olan, daracık, bakımsız, mezar odalarda.. böyle böyle geçmişti günleri: kendi mezarına döndüğünde bin yıllık bir yaşama deneyiminin yükünü taşıyordu sırtında. Ne arıyordu oralarda? Birini mi? Yoksa kendini mi? Söylese gülerlerdi ona. Ne demekti? Bir kaçıklıktı bu, başka açıklaması olur muydu? Çılgın, deli çizgi. Aslında neyin ardına düşmüş olduğunu söylese onu aralarından süpürgeyle kovarlardı: kendi ölüsünü arıyordu. Gittiği her yerde o ölüyü görmek, onunla konuşmak, onun ölü olduğunu yüzüne vurmak, onun bir ölüden başka bir şey olmadığını onun yüzüne haykırmak istiyordu. Belki yeterince düzgün bir gövdem yok, diye düşündü bir süre, bundan dolayı kendine karşı bir küçümseme duyduğundan değil, yeteri kadar düzgün bir gövdeye sahip olmamak insanların çoğuna özgü bir durumdu, böyle olduğu için de doğal karşılanması gerekirdi, hayır bu yüzden değildi arayışı, tin'ini arıyordu, soyula soyula elde kalacak olan o son şeyi, o kendiliği olan şeyi.. onu arıyordu ve onu bulabilmesi için onun ölü olması gerektiği söylenmişti ona. Aa, elbette paraya gereksinme olduğu söylenmeden de bilinirdi, taşradan, o küçümencik kentinden metropole geldiğinde acı gerçek şamar gibi şaklamıştı yüzünde: yatacak yere gereksinmesi vardı, yemek yemesi gerekiyordu, henüz bunlara en az gereksinme duyacağı bir döneminde değildi, belki o günler de gelecekti, ama şimdi o günlerin içinde yaşamıyordu, dilenip rezil olamazdı, biraz dikiş nakış bilirdi, terzi atölyelerinde iş bulabilirdi kendine, buldu da.. boğaz tokluğuna çalıştığı günlerini de bir bakıma ölü olarak yaşamış kabul ediyordu, en azından ölü taklidi.. o kutsal izbe eve gittiğinde henüz bir ölü olduğunu bilmiyordu, ne ölü olduğunu, ne de olması gerektiğini.. ona bir ölü olup olmadığını bilip bilmediğini sorduklarında, bir fikri bulunmadığını anlattı, onlar da dediler ki, sen şimdi bir ölüsün, ama bir ölü, ölü olduğunun bilincinde bulunmadıkça onun ölü olmasının bir değeri yoktur, bir ölü ancak ölü olduğunun bilincine ulaşırsa onun değeri olur ve şimdi sen bir ölü olmanın ne demek olduğunu öğreneceksin ve nasıl ölü olunduğunu bileceksin.. işte o zaman diri olacaksın ve diri olduğun anda da ölümü yaşayacaksın.. anladın mı, diye soruyorlardı.. kafasını sallıyordu o da, anladığını anlatmak istiyordu. İlk, terzihanedeki kızlar keşfetti onun ölü olduğunu, aa sen bir ölüsün, diyorlardı, kimileri de, sen sahiden ölü müsün, diye soruyordu. Hepsine gülümseyerek karşılık veriyordu. Hangi anlama çekerlerse… Bir defasında, ben kim, ölü olmak kim, demişti. Nasıl yani, dediler. O da, ölü

olmak işin en sonunda ulaşılabilecek bir evredir, bense daha başında bile değilim, diye karşılık verdi.

Akşam geç vakitler odasına çekiliyordu. Odası bir tabuttu: ahşap bir tavan arası, kışın soğuk olurdu. Şimdi kış mıydı, mevsimlerden neydi? Bunu bilen var mıydı? Kim bilebilirdi? Tavanarasına yerleştiğinde ilkin her şey yerli yerindeydi, ta hasta oluncaya değin, sonra birden her şeyin yeri karıştı. Ona çeşit çeşit ilaçlar, haplar, şuruplar vermişlerdi, durmadan öksürüyordu, başlangıçta kimse ziyaretine gelmeyi akledememişti, neden sonra arkadaşlarından biri ziyaretine geldiğinde, onun bir deri bir kemik kalmış olduğunu ayrımsadı, bu da ne, diye bir çığlık attı korkusunu belli ederek, ne ne, diye sordu o da. Sen, dedi arkadaşı. Ona çorba yaptı. Hasta, titrek elleriyle kâseyi tutarak ve nazlanmadan içti çorbayı ve arkadaşına teşekkür etti. Arkadaşı sormadan çay pişirdi ona. Sonra ziyaretini sürdürdü arkadaşı, kendisine artık gelme denilinceye kadar, istemediğinden değil, mahcubiyetinden öyle söylemişti ve arkadaşı bunu anlamayacak kadar geri zekâlı değildi, geldi ve hizmet etti ona, ölü olmanın ne demek olduğunu öğrenmek isteyen biriydi o da. Ne yazık ki, ona ölü olmanın ne demek olduğunu öğretecek olan kendisi değildi, çünkü o da bu işin nasıl olacağını öğrenmek isteyen bir öğrenciydi. Derken iyileşmeye yüz tuttu. İşinden atmamışlardı onu, çünkü iyi iş çıkardığını biliyorlardı, her zaman işe yarayacağı belliydi. Ve işte, hava bir kere daha kararıyordu. Çatının pencere diye konulmuş olan deliğinden metropolün aşağıda kalan evleri, çatıları, devasa binaları, denizi, deniz feneri, vapurları, bacalarından çıkan dumanları, kuleleri, kulübeleri, patlama sesleri, boğuntusu, boğulanları.. ona özgü her ne varsa, hepsi, her şeyi, buradan, bu delikten görülebiliyordu. Yatağına uzanıp patlama seslerine kulak verdi. Sûrun sesini, işte o zaman, birden ayrımsadı. Ve sûrun kendisini gördü, nurdan bir boynuzdu, boğum boğumdu, her boğumunda milyarlarca delik vardı ve bu deliklerden arı vızıltısını andıran, dirileri öldüren ve ölüleri diriltebilecek olan sesler fışkırıyordu. İkirciklenmişti, bu işittiği acaba birinci sûr muydu, yoksa ikincisi miydi? Birincisiyse şimdi ölmesi gerekecekti, yok ikincisiyse zaten ölüydü ve dirilecekti. Anlamak için kalktı, delikten dışarsına baktı. Kafası, kabirin toprağını çatlatarak dışarı çıkmıştı. Orada gördüğü şeyle sırtının tüyleri diken diken oldu. Dağlar hallaç pamuğu gibi atılmıştı, delikten daha önce gördüğü çatılar yokluğa karışmıştı ve karşı tepeler yürüyordu, güneşin ışığı da mahvolmuş, saydam bir karanlığa dönüşmüştü. Dağların şimdi toz

halinde ufalandığını görebiliyordu. Zühre yıldızı Ülker yıldızıyla buluşmak üzereydi. Sûrun korku veren sesinin içinden yükselen o insanca dille konuşan sesi de duydu. Mülk kimin, diye ortaya atılan soruyu.. onun cevabını.. vahit ve kahhar olan Allah.. mülk de onun.. sûr da.. öyleyse, ey alçak s e n diye gürledi ses, mahvol, sen mahvol ki, ben ortaya çıkayım.. ama hayır, cılk yaralar halinde varlığımı bulmak istemiyorum ben.. hayır, hayır.. hayır! ben ceset olarak kalmak istemiyorum.. kendi çığlığının titreşimiyle fırladı.. üstünü yokladı.. üstündeki bezi eliyle çekti, baktı, kefendi, üstünde duruyordu, henüz temizdi, kırışıkların arasından birkaç parça toprak döküldü. O kadar olacak, diye düşündü. Yeniden ölü uykusunun derinliklerine doğru kayıp gitti. Kendinden geçti.

[1] Çeviri, Dr. Z. Kazıcı ile Dr. N. Taylan tarafından hazırlanan *Kur'ân-ı Kerim Meali (Türkçe Anlam)* kitabından alınmıştır: Çağrı Y. İst. 1993.